

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra politologie a evropských studií

Eva Ivánová

Zrod politického hnutí Fakt Brno

Bakalářská práce

Vedoucí práce: doc. Mgr. Pavel ŠARADÍN, Ph.D.

Olomouc 2024

*Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Zrod politického hnutí Fakt Brno
vypracovala samostatně za pomoci uvedených pramenů a literatury.*

V Brně dne 22. 04. 2024

.....

Poděkování

Děkuji svému vedoucímu doc. Mgr. Pavlovi Šaradínovi, Ph.D., za jeho odborné připomínky, trpělivost a vstřícný přístup.

Obsah

ÚVOD	6
1. Politické strany a hnutí	9
1.1. Definice politické strany a hnutí	9
1.2. Teoretické přístupy ke vzniku nových politických stran.....	11
1.3. Funkce politických stran na lokální úrovni a individuální charakteristiky	14
2. Město Brno a komunální politika	17
2.1. Volby a volební chování – dlouhodobé trendy v Brně.....	19
2.2. Volební účast a participace občanů města Brna.....	22
3. Volební období 2018–2022	24
3.1. Volební kampaně kandidujících stran pro nadcházející volební období 2022–2026	26
4. Historické události vedoucí k založení Fakt Brno	32
5. Vnitřní struktura a financování hnutí Fakt Brno	36
6. Fakt Brno ve veřejném prostoru	38
6.1. Petiční kampaň pro podporu založení nového hnutí.....	39
6.2. První předvolební kampaň.....	40
6.3. Zahájení kampaně – Nekonzervuj Brno.....	41
6.3.1. Představení programu – Program, co má koule	42
6.3.2. Volební kontejner	43
6.3.3. Využití guerilla marketingu v kampani	44
6.3.4. Volební video	45
6.3.5. Spojení s kandidátem do Senátu Jiřím Duškem.....	45
7. Výsledky komunálních voleb	47
8. Zhodnocení	49
Závěr	52
Abstrakt	54

Abstract	54
Seznam použitých zkratk.....	55
Seznam tabulek, grafů a obrázků.....	56
Literatura	57
Prameny.....	59

ÚVOD

Politické prostředí je velice dynamické. V průběhu historie jsme byli svědky vzniku mnoha nových stran, hnutí či jiných uskupení, které se snažily uspět v politické soutěži. Noví aktéři přicházejí s různými cíli, agendami a komunikačními strategiemi, snažíce se prosadit své názory a ovlivnit tak průběh politických procesů. Jedním z takových příkladů je politické hnutí Fakt Brno, které se poprvé ucházelo o hlasy voličů v komunálních volbách v roce 2022 v Brně, a kterému se bude tyto bakalářská práce věnovat.

Téma práce bylo autorkou vybráno z toho důvodu, že se sama v brněnské politice angažuje a od samotného vzniku hnutí Fakt Brno patří mezi sympatizanty. Jako účastník dosavadních aktivit hnutí autorka věří, že jako osoba, která má vzhled do mnoha interních procesů bude schopna v práci shrnout vše podstatné a poskytnout unikátní pohled na fungování a vliv hnutí v širším rámci společenského dění statutárního města Brna (dále Brno). Doufajíc, že poznatky, nezveřejněné informace a celkový přehled o událostech v Brně přispějí k zajímavosti této práce. Dosavadní zpracování tématu nových politických stran a hnutí na lokální úrovni je omezené a vzhledem k novosti politického hnutí Fakt Brno dosud neexistuje žádná závěrečná práce, která by se subjektu Fakt Brno věnovala napřímo.

Teoretická část práce se věnuje představení teoretických přístupů ke vzniku nových politických stran a jejich typologií. Jako primární zdroj informací byly využity odborné publikace věnující se vzniku nových stran. V českém akademickém prostředí se problematikou typologie politických stran zabývá řada uznávaných expertů, mezi které patří například Miroslav Novák, Petr Fiala, Ladislav Cabada, Vít Hloušek, Lubomír Kopeček, Maxmilián Strmiska a další. Přes široký zájem odborníků však vědecká literatura často přehlíží téma nově vzniklých politických stran. Mezi mezinárodně uznávané autory, kteří se věnují teoretickému zkoumání nových politických stran, patří Allan Sikk, Sean Hanley nebo Paul Lucardie.

Pro poskytnutí ucelené představy o městu, místních zvyklostech a sociopolitickém prostředí, ve kterém vznikalo nové hnutí, je práce doplněna

o analýzu volebního chování obyvatel Brna. Hlavním zdrojem pro tyto analytické části práce jsou využity datové údaje Českého statistického úřadu z portálu volby.cz, webové stránky města Brna a městské části Brno-střed. Pro úplné dokreslení politické mapy města a vývoje nálad brněnské veřejnosti je práce doplněna o stručný přehled historie výsledků komunálních voleb od roku 1994. V této části byla využita odborná literatura věnující se statutárnímu městu Brnu, komunální politice a volbám. Hlavním pramenem informací této části práce byla publikace Lokální politický pluralismus, Brno ve třech stoletích od Stanislava Balíka. Vedle publikací profesora Balíka existuje pouze omezené množství odborné literatury, která by se věnovala funkcím politických stran na lokální úrovni.

Podstatná část práce je věnována podobě předvolebních kampaní, veřejné prezentaci a komunikaci kandidujících subjektů v komunálních volbách 2022, zejména pak předvolební kampani politického hnutí Fakt Brno. Pro tyto data jsou důležitým zdrojem informací webové a facebookové stránky daných stran či uskupení. Vzhledem k aktuální povaze tématu práce, je analytická část založena i na internetových člancích místních periodik, které se věnují problematice komunálních voleb a předvolební kampani. Základními právními normami využitými v této práci jsou legislativní předpisy, konkrétně Zákon č. 22 /2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a Zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a politických hnutích.

Zvolená výzkumná metoda pro praktickou část této práce je etnografický výzkum s využitím zúčastněného pozorování a polostrukturovaného rozhovoru. Při etnografickém výzkumu se výzkumník stává pozorovatelem, je součástí stejného prostředí a snaží se získat úplný a podrobný pohled na sledovanou organizaci nebo skupinu.

Zvolenou metodologií budou zkoumány politické motivace zakládajících členů a podrobnosti o událostech, které předcházely založení nového subjektu. Rovněž budou zkoumány historické a současné okolnosti, které ovlivnily veřejné nálady a politické klima v Brně. Práce je doplněna o popis vnitřní struktury a fungování hnutí, včetně nastavených mechanismů a financování.

Cílem práce je poskytnutí uceleného pohledu na aspekty, které měly vliv na založení hnutí Fakt Brno a jeho působení ve veřejném prostoru města Brna. Autorka v bakalářské práci popisuje a analyzuje politické prostředí, ve kterém nové hnutí Fakt Brno vznikalo, představuje historické události, politické návaznosti, které k tomuto kroku vedly a dosavadní působení nového hnutí ve veřejném prostoru. Druhotným cílem této práce je, na základě představených typologií nových politických stran, identifikovat hnutí Fakt Brno.

Práce je členěna do několika částí. Úvodní část se věnuje definici politické strany. Nejdůležitější literaturou pro tuto část je kniha Systémy politických stran: Úvod do jejich srovnávacího studia od autora M. Nováka. Dále se práce soustředí na teoretické přístupy vzniku nových politických stran a hnutí od významných figur politologie jako jsou například Giovanni Sartori, Miroslav Novák, Ladislav Cabada a Michal Kubát. V další části se tato práce věnuje představení statutárního města Brna a volebních preferencí obyvatel. Na základě srovnání volebních výsledků a volební účasti jsou prezentovány trendy společnosti. Následuje rozbor složení zastupitelstev a utvořených koalic v městské části Brno-střed a Magistrátu města Brna v posledním volebním období. Dále jsou zde krátce představeny předvolební kampaně kandidujících stran, hnutí a jiných uskupení, které se ucházely o hlasy voličů obyvatel města Brna v komunálních volbách v roce 2022. Následně se práce věnuje událostem vedoucím ke vzniku komunálního politického hnutí Fakt Brno a jeho vnitřním strukturám. V praktické části této bakalářské práce je kladen důraz na prezentaci informací, které byly získány pomocí etnografického výzkumu, zahrnujícího pozorování a interakce v rámci hnutí. Podrobněji je zde, za využití osobních poznatků, popsána první předvolební kampaň hnutí a analýza výsledků komunálních voleb 2024 v Brně. Závěrečná část práce se soustředí na zhodnocení předvolební kampaně hnutí a jeho možné budoucnosti.

1. Politické strany a hnutí

Politické strany a hnutí hrají v demokratických systémech po celém světě zásadní roli a stávají se předmětem intenzivního zájmu v oblasti politologického výzkumu. Jejich vznik, struktura a funkce mají klíčový vliv na podobu a směr politického vývoje. V této kapitole bude představeno několik teorií přístupu ke vzniku nových politických stran. V kontextu této bakalářské práce, která se soustředí na analýzu formování politického subjektu Fakt Brno, je pochopení teorií vzniku nových politických stran a hnutí nezbytné pro následné přiblížení povahy a struktury sledovaného hnutí.

1.1. Definice politické strany a hnutí

Obecně lze říct, že politická strana a hnutí jsou uskupením určitého počtu lidí se stejnými zájmy a politickými cíli, kteří se aktivně účastní politického procesu s cílem ovlivnit rozhodování a získat politickou moc. Jsou to organizované instituce a představují určitou politickou platformu nebo program. Můžou, ale i nemusí se účastnit voleb.

Definování pojmu „politická strana“ je značně problematické, a přestože byla v oblasti politologie v průběhu let výzkumu politických stran vytvořena celá řada definic, neexistuje žádná, která by mohla být označena jako univerzální či byla dostatečně obecná, aby dosáhla své absolutní platnosti. Jednou z nejstarších je definice z roku 1770 zformuloval britský politický teoretik a historik Edmund Burke, který tvrdí, že „*Strana je organizovaný celek lidí, kteří se sdružují k společnému dílu v národním zájmu podle zvláštního principu, na němž se shodli.*“ (Novák 1997: 21)

Problém s utvořením dostatečně široké definice, která by byla platná ve všech situacích může řešit takzvaná „minimální definice“. Autorem jedné z nejznámějších minimálních definic politické strany je Giovanni Sartori „*jakákoli politická skupina identifikovaná podle oficiálního názvu, která se představuje ve volbách a je schopná prostřednictvím voleb umístit kandidáty do veřejných úřadů*“. (Strmiska 2005: 18) Sartori staví na předešlých pokusech o zformulování minimální definice autorů

H. D. Lasswell a A. Kaplan, K. Janda a S. H. Riggins. Dle Sartoriho je jediným kritériem pro úspěšné odlišení zájmové skupiny od politické strany účast ve volbách.

Dnes již klasická definice od autorů J. Palombara a M. Weinera je založena na čtyřech kritériích, kterými jsou dobře zařízená a zjevně trvalá organizace (organizace, která přežije své vůdce), udržující v celostátním měřítku pravidelné a rozmanité vztahy ve snaze svých celostátních i místních vůdců dosáhnout a vykonávat moc ať už sami nebo s jinými a s cílem vyhledávat lidovou podporu ve volbách. (Novák 1997: 22)

Zmíněná definice opouští od prosazování ideálů, na což navazuje český politolog Miroslav Novák. Ten se snaží postihnout všechny aspekty stran tak, aby došlo k absolutní platnosti a formuje širokou definici „...trvalou organizaci, uspořádanou od celostátní až k místní úrovni, která se ve jménu určitého ideologického programu (projektu) snaží sama nebo v rámci koalice dobýt a vykonávat moc, a za tím účelem vyhledává lidovou podporu“ (Novák 1997: 23). Tato definice je relevantní pro současné politické strany.

V politické praxi se čím dál častěji setkáváme i s pojmem politické hnutí. Odborníky je hnutí (oproti straně) vnímáno jako širší fenomén, který se vyznačuje menší mírou organizovanosti. (Kubát 2004: 226) Nicméně, v praxi je toto rozlišení sporné. Důvodem proč jednotlivé politické formace při vzniku zdůrazňují svůj charakter politického hnutí může být, jak důraz na své širší působení ve společnosti, tak negativní konotace spojené se slovem „strana“, které pramení z poměrně nedávné zkušenosti České republiky s komunistickým režimem.

V posledních desetiletích je zřejmý nárůst antistranických hnutí. Vznikají politické subjekty, které se vymezují vůči tradičním politickým stranám a nabízejí alternativu k jejich způsobu fungování. Liší se v politické orientaci, ale mají společný rys, kterým je protest proti etablovaným stranám kritizovaným za nedostatečnou schopnost reagovat na měnící se potřeby společnosti. (Strmiska, Hloušek 2005:12)

1.2. Teoretické přístupy ke vzniku nových politických stran

Vznik a charakteristika politických stran a hnutí jsou předmětem zájmu politologů po celou dobu existence moderní politiky. Jednou z nejvýznamnějších teorií přístupu ke vzniku nových politických stran se stal Institucionalistický přístup, který propojuje původ stran s rozšířením všeobecného volebního práva, přičemž klade důraz zejména na jejich organizační strukturu.

Hlavním představitelem je francouzský politolog Maurice Duverger. Rozlišuje strany na volební a parlamentní a mimoparlamentní a mimo volební. Volební a parlamentní strany se formovaly v rámci parlamentu, kde se členové klubů spojovali podle společných zájmů, postupně tak vytvářeli strany s pevnou strukturou. Mimoparlamentní a mimovolební strany naopak vznikaly mimo parlament z iniciativy skupin jako odbory nebo podnikatelé, s důrazem na centralizaci a disciplínu. (Jarmara 2011: 39)

Z této teorie M. Duverger později formuje i typologii, ve které rozlišuje strany kádrů a strany mas. Strany se liší přístupem k organizaci a členství. Oproti stranám masového typu, strany kádrů upřednostňují kvalitu nad kvantitou a jsou často spojeny s elitními skupinami a vlivnými osobnostmi. (Jarmara 2011: 41)

Na tyto typologie navázal německý politolog Sigmund Neumann, který zkoumal vliv zavedení volebního práva na politické strany a míru vlivu strany na život jedince. Na základě těchto veličin rozlišuje strany individuální reprezentace, které víceméně odpovídají elitním stranám a strany sociální integrace, které by mohly být stranami masového typu. S. Neumann se ale více zaměřuje na analýzu vlivu politické strany na osobní život jedinců. (Jarmara 2011: 45)

V reakci na změny po druhé světové válce Otto Kirchheimer definoval novou teoretickou koncepci univerzální strany (catch-all). Nový typ strany se osvobozoval od přímých vazeb na konkrétní sociální skupiny a zaujal pozici spojovatele občanů se státem a reagoval na nový typ voliče, který se stal ve svých preferencích flexibilnějším. (Klíma 1998: 45)

Vedle tradičního teoretických přístupů ke vzniku nových stran, které zde byly představeny, existují další, kde se politologové opět snaží dosáhnout určité

všeobjímající, univerzální nebo ideální definice, přičemž mají na problematiku jiné náhledy. Ty nejvýznamnější budou představeny v následující části této kapitoly.

Britský politolog Seán Hanley se ve svém textu snaží definovat „skutečně novou“ stranu na základě kritéria první účasti ve volbách, přičemž vyloučil uskupení, která vznikla reorganizací, spojením nebo koalici existujících stran. A. Sikk navázal svou definicí, kterou zasadil do středoevropských podmínek, doplnil ji o další kritéria jako nutnost vlastního originálního názvu a organizační struktury a podmínku, aby mezi nejdůležitějšími členy nebyla žádná politicky zkušená osobnost. (Hanley 2011: 117-118)

S klíčovou teorií kategorizace nových stran přišel Paul Lucardie, ve které dělí strany podle jejich původu a role, kterou si zvolily – mluvčí, očišťovatelé a proroci. Strana mluvčích vzniká se záměrem reprezentovat zájmy opomíjených skupin společnosti. Strana, která zapadá do kategorie očišťovatelů se snaží prezentovat již existující ideologie ve zlepšené či reformované podobě. Oproti tomu proroci přináší zcela nové ideologie a společensko-politická témata. (Lucardie 2000: 175-181)

Čtvrtou kategorii nových stran doplnil později A. Sikk, a to tzv. „projekt novosti“. Strany, které spadají do této kategorie neprosazují žádnou jasnou ideologii. Hlavním komunikačním tématem je očištění politického života, kupříkladu od korupce. Jejich rétorika změny a obnovy nevybočuje z hlavního proudu a staví se proti establishmentu a proti politice. A. Sikk následně rozděluje čtyři typy apelů nových stran podle dvou kritérií. První kritérium zohledňuje, jak ideologické jsou, zatímco druhé kritérium se zabývá tím, do jaké míry se podobají apelům již existujících stran. (Hanley 2011: 118 + 126)

Tabulka číslo 1 - Sikkova typologie politických apelů nových stran

Zaujímá strana místo již získané etablovanou stranou?	Ideologická motivace	
	Silná	Slabá
Ano	Očišťovatelé	Projekt novosti
Ne	Proroci	Mluvčí

Zdroj: Hanley 2011: 119

Vedle popsaných kategorií nových stran můžeme v západních demokraciích od šedesátých let dvacátého století pozorovat vzrůstající diskusi o novém typu politických stran, a to tzv. strany mezery. Tyto strany odmítají tradiční socioekonomické rozdělování společnosti a třídní cílení politiky, vyvinuly komunikační strategii založenou na politizaci vybraných témat a z tohoto důvodu jsou též označovány jako strany jednoho tématu. (Cabada 2014: 107) „*v průběhu posledních třiceti let se voleb zúčastnilo přibližně 110 stran mezery...Nejčastěji se jednalo o enviromentální a radikálně pravicové strany...Volební výsledky stran mezery výrazně varují, pouze 20 % z nich dosáhlo alespoň 5% hranice*“. (Cabada 2014:109) V průběhu času došlo k rozvoji této kategorie nových stran a k jeho diferenciaci do několika dalších podtypů, které se od sebe liší strategiemi, programovými zásadami, organizací strany a charakterem členství.

První podkategorií jsou, v tomto textu již představené, strany jednoho tématu. Tyto strany mají jasně definované jedno téma – svou programovou prioritu, které se ve své komunikaci věnují. Mají stabilní členskou základnu. Další definovanou podkategorií jsou strany jednoho použití, které mají podobnou komunikační strategii jako strany jednoho tématu (Obě se zaměřují na prosazení svého programu), ale strany jednoho použití disponují výrazně slabší členskou základnu, cílem je získání vládních postů a zpravidla jsou relevantní pouze pro jedno volební období. Třetím typem jsou strany-firmy nebo franšizové strany. Jejich strategie je rovněž orientována na získání vládních postů. Ve svém čele mají lídra, se kterým se strana výrazně ztotožňuje, a který je typ „politického podnikatele“. Strany-firmy dokáží velmi dobře zajistit stranické aktivity z vnějších zdrojů a své voliče berou jako konzumenty produktu. Mediální strany jsou založené na vazbě strany a lídra k médiím. Média využívají jako nástroj účinného politického marketingu. Oproti politicky orientovaným stranám stojí pátý typ nových stran – strany protestu. Apolitické strany, které komunikují silnou negaci politiky a politického establishmentu. Krom této komunikační linky nemají žádnou vedlejší a jsou v podstatě bez politického programu. Struktura a organizace strany je spíše založena na sympatizantech než členech strany. Sympatizanti nejsou příliš loajální a odmítají standartní mechanismy moci. Poslední podkategorií jsou generační strany. Tyto strany jsou velmi specifickým typem stran jednoho tématu. (Cabada in Lebeda 2014: 109 + 110)

V realitě lze však pozorovat nejrůznější variace a kombinace představených stran mezery a dalších stran nového typu. Strany mezery ve střední Evropě čím dál častěji vstupují do vládních koalic, než jak je tomu v západní Evropě. Strany představují politický fenomén s důležitým dopadem na fungování státních institucí a politického systému. (Šárovec 2016: 16)

1.3. Funkce politických stran na lokální úrovni a individuální charakteristiky

Dle odborné literatury je funkce politických stran na komunální úrovni specifická a jedním z fenoménů, který lze zde pozorovat je oblíbenost lokálních uskupení a nezávislých kandidátů. (Balík 2003: 12) *Politické strany si vydobýly/ospravedlnily svou pozici v moderních demokraciích zejména funkcemi, které plní. Ty jsou natolik různorodé, že nemůžeme identifikovat jeden „správný“ katalog funkcí, na kterém by se shodli všichni, nebo alespoň většina politologů.* (Vávra 2007:7)

Komunální volby se dlouhodobě těší vysoké oblíbenosti a s tím spojené vyšší volební účasti, ve srovnání například s volbami krajskými.¹ Vysvětlením obliby může spočívat v přímé blízkosti věcí, o nichž zastupitelstvo rozhoduje. V předchozí kapitole byl definován pojem strana a její vznik, následující text má za cíl navázat bližším určením funkcí politických stran a hnutí v kontextu komunálních voleb.

Typologizaci čtyř základních funkcí politických stran představil český politolog M. Novák. Za prvé to je výběr a střídání řídicích pracovníků. Dále strukturace veřejného mínění a tvorba politických programů. Třetí funkcí politických uskupení je integrace sociálních skupin a harmonizování a seskupování různých zájmů. Poslední, tedy čtvrtá funkce je kontrola, koordinace a stabilizace orgánů. (Novák 1998: 42)

¹ Redakce ČTK. (2021, 2. srpna). Češi nejméně věří sněmovně. Důvěru vkládají do starostů a obecních zastupitelstev, zjistil průzkum. *ČTK.cz*. Dostupné z <https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/vyzkum-verejneho-mineni-duvera-poslanecka-snemovna-vlada-prezident-starostove_2108021603_hyh>

Základní proměnnou pro politiku na lokální úrovni je velikost obce. V menších městech a obcích jsou častým fenoménem nezávislí kandidáti, dochází k jejich časté fluktuaci a role politických stran je spíše omezena. Se zvětšujícím se prostorem se zvyšuje i role politických stran a kandidátní listiny se skládají spíše ze stranických příslušníků. Tento jev je nejvíce patrný ve statutárních městech, kde politické strany dominují ve volbách a následně i v zastupitelstvech a městských radách. (Vilímek in Balík 2003: 106) Nezávislí kandidáti a lokální subjekty zde soupeří s „velkými“ stranami a jejich úspěch je limitovaný. Pro parlamentní politické strany působící na celostátní úrovni je úspěch ve zbylých volbách otázkou prestiže. Posilují svou regionální pozici, která je zásadní pro celostátní volební kampaně, ale také si skrze příspěvky na získané mandáty zajišťují finanční prostředky. (Šaradín 2008: 13) Podpora stran v regionech a jejich úspěch v parlamentu jsou navzájem propojeny a můžou mít dopad na volební chování. Strany, které jsou již etablované v Poslanecké sněmovně, jsou vnímány jako osvědčené a důvěryhodné. Naopak strany, které nejsou v parlamentu, mohou posilovat svou pozici úspěchy v krajských, obecních nebo senátních volbách, kde mají reálnou šanci získat mandát. (Šaradín 2008: 12) Předvolební kampaň komunálních voleb se soustředí hlavně na řešení praktických problémů jednotlivých měst a obcí. Ačkoliv toto tvrzení platí i v případě statutárních měst, mnohem více se zde projevuje provázanost s „velkou politikou“.²

Na komunální úrovni se politické strany, které mají zastoupení i na úrovni celostátní, dělí na menší místní organizace. Tato lokální struktura, sjednocuje příznivce a členy strany z dané oblasti, zaměřuje se na místní dění a na základě toho jsou schopny snadněji určit vhodná témata a strategie pro komunální úroveň. Kromě toho, místní organizace stran jsou schopny lépe formovat veřejné mínění a na základě potřeb obyvatelstva lépe reagovat na aktuální dění v komunální politice. Mají lepší přehled o místním politickém dění než centrální stranické struktury a udržují snazší kontakt s voliči (například prostřednictvím setkávání). Tyto lokální stranické organizace jsou klíčovým pojítkem s regionální úrovní politiky. (Ryšavý in Šaradín 2012:61)

² viz kapitola 2.1 a 3.1

Časté ztotožňování voliče se samotným politikem namísto strany jako takové může ovlivňovat podobu předvolebních kampaní jedné strany v různých městech. (Šaradín 2008: 32) Upozadují se tím ideologická vymezení kandidátů a do voličského rozhodování vstupují jiné faktory jako jsou věk, vzdělání nebo také vzhled. Důsledkem tohoto voličského chování je následná podoba kandidátních listin. Ty se často skládají z kandidátů a kandidátek s vysokoškolským vzděláním, nízkým věkem nebo předešlými zkušenostmi s výkonem ve veřejné funkci. Při posuzování důvěryhodnosti kandidáta je důležitým individuálním faktorem Inkumbenční efekt (předchozí zkušenosti s politickou funkcí)³. „*Existuje řada výzkumů, které ukazují, že inkumbenti mají výrazně vyšší šance na obhájení své pozice ve srovnání s nově kandidujícími vyzyvateli.*“ (Klečka 2014: 19) Volbu stávajících zástupců neboli inkumbentů, voliči často používají jako praktickou zkratku pro usnadnění rozhodování. Preferují inkumbenty před novými vyzyvateli, protože jsou voličům známější. Výhoda inkumbentů může být založena na jejich dříve prokázaných osobních kvalitách nebo úspěších v předchozím volebním období. Kromě toho může být výhoda inkumbentů dána i přístupem ke zdrojům, které nejsou k dispozici novým kandidátům. Tyto zdroje nemusí nutně odrazit kvalitu inkumbentů, ale mohou výrazně ovlivnit výsledek voleb. Patří sem například větší finanční zdroje na kampaň nebo lepší přístup do médií. Tento fenomén je důležitým aspektem v politologických studiích, protože výrazně ovlivňuje výsledky voleb a dynamiku politického soutěžení. (Klečka 2014: 20)

Následné koaliční vyjednávání nebývá s lokální úrovní politiky zpravidla spojováno, přesto k němu dochází i v nejmenších obcích České republiky. Často se tak děje v ne zcela formální podobě. Účelem koalic v malých obcích bývá obvykle omezen na volbu členů rady nebo starosty. Stanislav Balík ve své studii komunálních voleb z roku 2010 popisuje dlouhodobý trend velkých koalic ve statutárních městech. (Balík 2012: 77 + 69)

³ Termín (incumbency effect) není zatím v českém prostředí dostatečně prozkoumán a neexistuje pro něj české synonymum, proto bude v této práci využito slovního spojení inkumbenční efekt.

2. Město Brno a komunální politika

Od roku 1919, kdy došlo k prvnímu významnému sloučení doposud samostatných obcí a měst v jeden celek, prošlo statutární město Brno a jeho části řadou změn. V průběhu své existence postupně pohlcovalo okolní obce a města, která se stávala přirozenou součástí expandující brněnské aglomerace. (Kuča 2000: 23) V této kapitole bude krátce představena historie a charakteristika města Brna a volebního chování obyvatel tak, aby i čtenář, který není seznámen s místní sociopolitickou situací měl ucelený obraz o preferencích a dlouhodobých trendech ve voličském chování občanů.

Brno je jedním z dvaceti šesti statutárních měst České republiky. Statutární města jsou jedním z druhů samosprávných územních celků, které mají širší pravomoci v rámci správy svého území a mohou se dělit na městské části či obvody, které disponují vlastní samosprávou a vlastním rozpočtem. V čele statutárního města stojí primátor, v čele městských částí starosta. Výkonným orgánem je Rada. Základním a současně nejvyšším orgánem města je zastupitelstvo. (Zákon č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích). Brno je druhým největším městem v České republice. Na základě dat Českého statistického úřadu ⁴ zde žije 398 510 obyvatel, ⁵ což tvoří zhruba třetinu obyvatel celého Jihomoravského kraje, je rozděleno do 29 městských částí s vlastními zastupitelstvy.

Pokud by jako veličina byl brán počet obyvatel, největší městskou částí je Brno-střed, kde žije zhruba pětina všech obyvatel. ⁶ Dle rozlohy je pak největší městskou částí Brno-Bystrc. ⁷ V důsledku postupného připojování samostatných

⁴ Poslední sčítání lidu, domů a bytů bylo provedeno v roce 2021

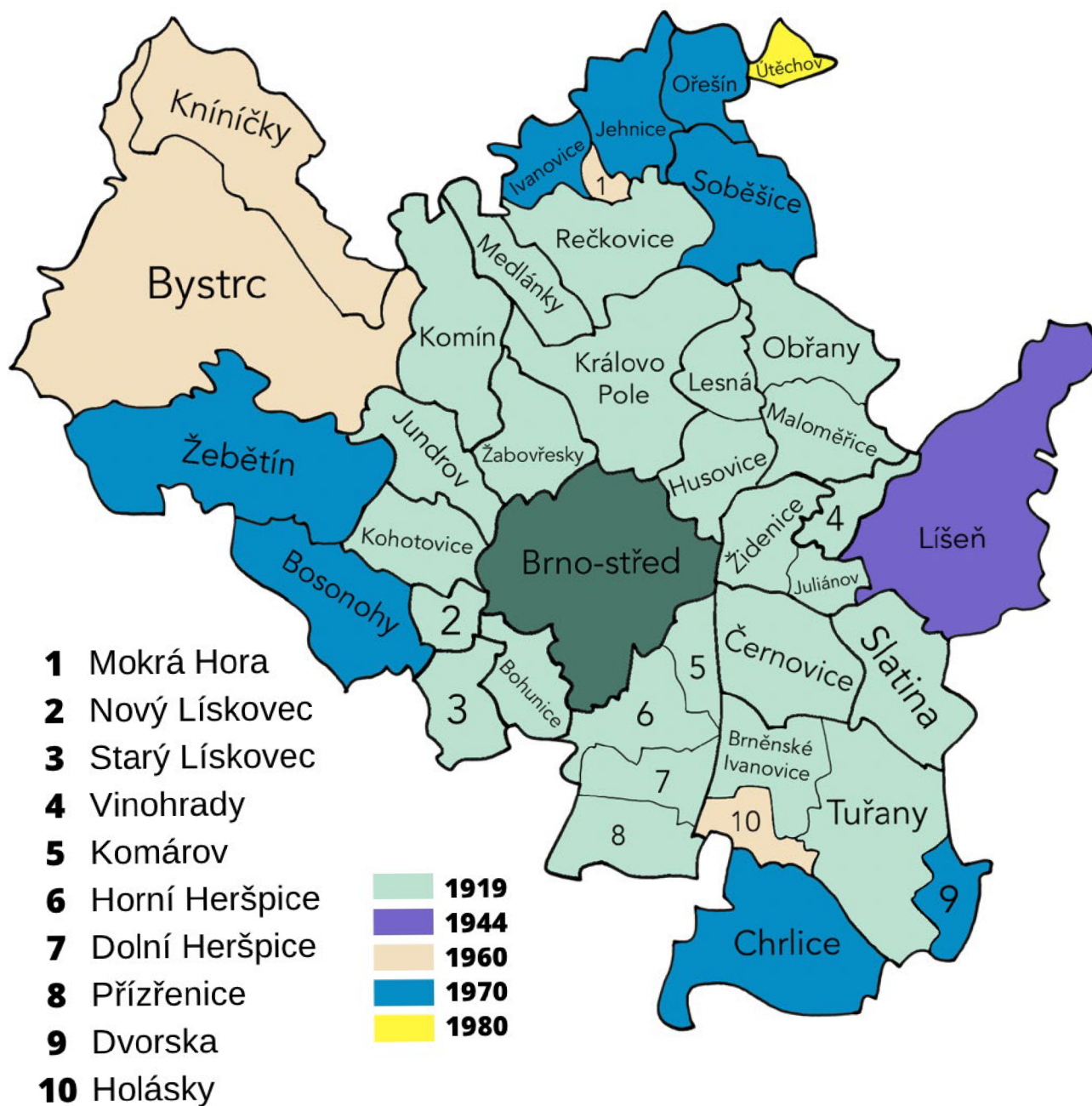
⁵ Český statistický úřad. (2021). Statistická data vyhledaná 02. 02. 2024. Dostupné z <<https://www.czso.cz/documents/10180/164503447/1703432203.pdf/b8a772dc-4a28-436b-a322-2cb69c818ae1?version=1.0>>

⁶ Městská část Brno-střed. Data vyhledaná 03. 02. 2024. Dostupné z <<https://www.brno-stred.cz/radnice/o-mestske-casti>>

⁷ Městská část Brno Bystrc. Data vyhledaná 03. 02. 2024. Dostupné z <<https://www.bystrc.cz/>>

celků a rozvoje města vzniká velká rozmanitost brněnského prostoru a s ní spojená variabilita ve volebním chování obyvatel.

Obrázek č.1 - Vývoj Brna ve 20. století

Zdroj: Kuča 2000: 122

2.1. Volby a volební chování – dlouhodobé trendy v Brně

Při snaze určit všeobecné trendy komunální politiky je třeba oddělit velká města od menších obcí. Zvláště v kontextu trendů jako je rostoucí důležitost osobních sympatií na úkor stranické identifikace či umístění na pravolevém spektru, která nelze aplikovat ve větších městech. Přestože na úrovni brněnských zastupitelstev dosahují relativně dobrých výsledků i menší strany, které oslovují liberální městské voliče, z dostupných dat lze vysledovat trend stabilní podpory parlamentních stran.

Tabulka číslo 2 - Srovnání volebních výsledků voleb do Zastupitelstva statutárního města Brna (MMB) a městské části Brno-střed (S) v letech 1994-2018⁸

Politická strana / koalice	1994		1998		2002		2006		2010		2014		2018	
	S	MMB	S	MMB	S	MMB	S	MMB	S	MMB	S	MMB	S	MMB
ODS/ODS, SVO	28,6	25,0	31,7	28,7	31,6	32,3	37,5	33,1	25,8	22,0	13,2	7,6	22,1	18,6
KSČM	10,1	11,9	9,1	11,1	11,3	13,1	7,8	8,7	7,7	7,4	5,3	6,7		
KDU-ČSL	9,3	9,0	14,0	13,0	13,7	13,8	10,6	11,1	9,4	9,2	10,1	11,8	9,8	10,1
ČSSD	10,8	9,6	20,6	21,2	16,4	16,0	20,0	21,8	25,3	30,4	12,5	17,7		6,3
ODA	16,6	12,5	3,6	2,3										
SZ	1,0	2,3	0,7	2,1	8,0	5,8	17,5	11,9	8,6	5,7	9,7	7,4	8,4	
SPR-RSČ, SDČR/SPR-RSČ	6,5	4,7	0,3	1,0										
HSMS	3,0	4,4	1,7	1,4	1,9									
DŽ	1,6	3,4	1,2											
SPŽR	1,7	1,2	0,7											
KDS/KDS, KAN	2,2	1,6												
DEU	3,1	3,4		1,1										
US/ US-DEU			11,5	9,7	8,1									
MNS/MDS/M	3,5	3,3	1,7	1,1	1,1		0,8							
HPB			2,7	1,5										
ČMSS	1,3	2,6												
LSNS		1,6												
OH		2,2												
VPM				1,2										
NEZÁVISLÍ				1,3										
B2006							8,9							
TOP 09									16,8	14,2	7,2	6,6		
ŽB/ ŽB, ČPS											17,5	11,9	9,2	
ČPS													10,0	8,7
SPD													5,2	5,1
ANO 2011											16,7	19,9	16,8	23,0

Zdroj: vlastní tabulka autorky na základě dat z oficiálního volebního serveru Českého statistického úřadu (<http://www.volby.cz>)

⁸ Údaje jsou uvedeny v procentech a zaokrouhleny na jedno desetinné místo. V tabulce jsou uvedeny pouze strany, které získaly mandát

Tabulka obsahuje procentuální zisk jednotlivých stran a hnutí, které kandidovaly v komunálních volbách v letech 1994 až 2018. V prvním sloupci jsou uvedeny kandidující subjekty v průběhu let 1994–2018, následující sloupce obsahují hodnotu získané voličské podpory, vyjádřenou v procentech a zaokrouhlenou na jedno desetinné místo.

Přestože se první svobodné komunální volby na území samostatné České republiky konaly v roce 1990, stranický systém v tomto období teprve vznikal a dominantní silou bylo Občanské fórum. Zkoumané období volebních výsledků ve městě Brně začíná rokem 1994, kdy byla politická scéna již lépe profilovaná a konkurence mezi politickými stranami byla výraznější. Uvedená data v tabulce se věnují pouze zastupitelstvu Magistrátu města Brna a městské části Brno-střed z toho důvodu, že zkoumaný politický subjekt Fakt Brno v dalších částech města Brna nekandidoval.

Z dat tabulky číslo 2 lze vidět silná podpora velkých stran, v průběhu let 1994, 1998, 2002 a 2006 se tato podpora kontinuálně upevňuje. Zatímco v roce 1994 získaly ve volbách do zastupitelstva města strany ODS, KSČM, KDU-ČSL a ČSSD společně 55,5 % hlasů, ve volbách 2006 už získaly 74,7 %. S příchodem dalších parlamentních stran TOP 09 a ANO 2011 se zájem voličů rozděluje mezi vícero subjektů a čtyřem více zmíněným stranám podpora klesá. Brněnská komunální politika tedy v určitém smyslu reflektuje celorepublikové trendy a osobní známosti v tak početném městě nehrají velkou roli.

Menší strany, které cílí na městské liberální voliče, v Brně dosahují relativně dobrých výsledků. Jak vidíme z dat tabulky číslo 2, podpora voličů se sice pohybuje v menších číslech, nicméně je stabilní. Jako příklad nám slouží ODA, která v roce 1994 se ziskem 12,5 % skončila druhá, hned za ODS. Voličskou základnu této a později i dalších stran, které v průběhu času oslabovaly svou pozici v Brně, postupně přebírá Strana Zelených, Žít Brno nebo i Brno 2006 – Tým Jiřího Zlatušky.

Nejvýraznější změnou pro menší subjekty bylo zavedení 5% uzavírací klauzule, která zapříčinila snížení počtu politických subjektů v zastupitelstvech a proporcionalitu výsledků. Klauzule značně snížila těmto lokálním uskupením šance na získání mandátů. První komunální volby, kterých se tyto změny týkaly proběhly

v roce 2002, kdy došlo právě ke značnému snížení počtu subjektů v zastupitelstvu, jak města Brna, tak městské části Brno-střed. Zároveň v komunálních volbách v roce 2002 propadla téměř pětina hlasů. (Kyloušek, Pink, Šedo 2007: 62)

Tabulka číslo 3 – Srovnání počtu voličů tří hlavních stran ODS, ČSSD a ANO ve volbách do poslanecké sněmovny a zastupitelstva Magistrátu města Brna (MMB)

Strana/ koalice	Komunální volby 2014 MMB	Poslanecká sněmovna ČR 2017		Komunální volby 2018 MMB	Poslanecká sněmovna ČR 2021	
		Celostátně	Brno		Celostátně	Brno
ODS/ ODS+SVO/ SPOLU	449 330	572 948	28 601	1 188 120	1 493 905	66 752
ČSSD	1 042 210	368 347	14 396	402 425	250 397	7 860
ANO	1 175 204	1 500 113	45 592	1 474 746	1 458 140	41 583

Zdroj: vlastní tabulka autorky na základě dat z portálu volby.cz

V levém sloupci tabulky jsou uvedeny tři politické strany (a jejich koalice), které v historii samostatného státu vedly vládu České republiky. V dalších sloupcích jsou uvedeny jednotlivé hlasy, které subjekty získaly ve sledovaném období a volbách.

Z analýzy dat tabulky číslo 3 vyplývá, že u subjektů zahrnujících ODS dochází k nárůstu volební podpory, jak na celostátní úrovni, tak na úrovni komunální politiky. Ve volbách do zastupitelstva Magistrátu města Brna v roce 2014 obdržela ODS podporu od 449 330 voličů, zatímco ve volbách do poslanecké sněmovny v roce 2017 získala 572 948 hlasů, z nichž 28 601 připadlo na Brno. Ve všech následujících volbách dokázalo uskupení, ve kterém figurovala strana ODS počet svých hlasů více jak zdvojnásobit.

Na druhé straně ČSSD postupně zaznamenávala pokles podpory. V komunálních volbách, do zastupitelstva Magistrátu města Brna v roce 2014 získala 1 042 210 hlasů, ve sněmovních volbách v roce 2017 ji volilo 368 347 občanů ČR, z toho 14 396 z Brna. Nejvýznamnější pokles podpory ČSSD zaznamenala

ve volbách na Magistrát města Brna, kdy v roce 2018 oproti předchozím volbám přišla o 639 785 hlasů.

Hnutí ANO 2011 udržovalo stabilní výsledky, v komunálních volbách do zastupitelstva města subjekt v roce 2014 získal 1 175 204 hlasů, ve sněmovních volbách v roce 2017 obdrželo 1 500 113 hlasů celostátně, z toho 45 592 od voličů z Brna, v komunálních volbách v roce 2018 jej do zastupitelstva Magistrátu města Brna podpořilo 1 474 746 voličů a ve sněmovních volbách v roce 2021 volilo pro ANO 1 458 140 občanů ČR, z toho 41 583 hlasů bylo z Brna.

Z porovnání výsledků počtu voličů pro daný subjekt mezi jednotlivými lety, volbami a územními celky se potvrzuje provázanost komunální politiky Brna s politikou na celostátní úrovni. Je pozorováno, že v případě zvyšující se podpory pro určitý politický subjekt v parlamentních volbách, vzroste podpora voličů také v komunálních volbách na úrovni Magistrátu města Brna a obráceně. Tento trend je patrný u všech zkoumaných politických subjektů.

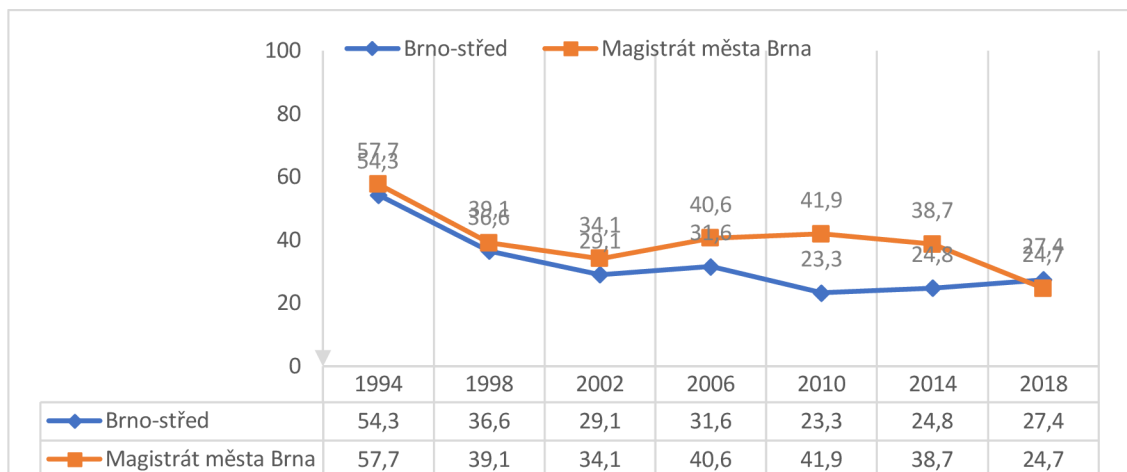
2.2. Volební účast a participace občanů města Brna

Nejvýznamnějším volebním trendem, který lze vysledovat i v celorepublikovém měřítku je pokles volební účasti a participace občanů na veřejném dění. Angažovanost voličů odráží jejich důvěru ve volené zástupce a zájem o budoucnost města. Ve státě, ve kterém občané nemají zájem o participaci vzniká riziko korupce z toho důvodu, že se veřejní činitelé cítí méně sledováni. Rovněž se zájem politiků přesouvá k zájmům skupin, které se častěji voleb účastní, z pravidla bohatí, vzdělaní nebo starší občané. Čímž dochází k ignoraci potřeb ostatních skupin. (Balík 2006: 165)

Trend klesajícího zájmu volit u obyvatel můžeme v moderních demokratických zemích sledovat již od poloviny 20. století. V postkomunistických zemích k tomu, z pochopitelných důvodů, dochází až po Sametové revoluci, kdy se ve zmíněných zemích znovu obnovily svobodné volby a politická soutěž. (Balík 2016: 166) Role veřejnosti je v demokratickém systému podstatným faktorem. V úvodu knihy *Kvalita demokracie v České republice (2016)* její autoři o důležitosti participace a rovného zastoupení mluví následovně „*Vzhledem k tomu, že demokracie*

ve svém základu spočívá právě na občanech, je důležité vědět, jak se občané zapojují do politiky. Pokud by občanská participace vůbec neexistovala, neexistovala by ani demokracie“.

Graf číslo 1 – Volební účast městské části Brno-střed a Magistrát města Brna v letech 1994-2018 (údaje jsou uvedeny v %)

Zdroj: Vlastní graf autorky, na základě dat z portálu www.volby.cz

Horizontální hodnoty grafu zaznamenávají procentuální volební účast občanů města Brna, vertikální hodnoty zaznamenávají rok uskutečněných komunálních voleb, tyto hodnoty znázorňují dvě osy – zastupitelstvo městské části Brno-střed a Magistrátu města Brna.

Z grafu číslo 1 je patrné, že účast ve volbách má od roku 1994 klesající tendenci. Zatímco v roce 1994 volební účast do obou zastupitelstev přesáhla 50 %, v následujících letech dochází k výraznému poklesu. Nejnižší volební účast byla v roce 2010 v komunálních volbách městské části Brno-střed a do zastupitelstva města v roce 2018. Volební účast Brna-střed se v průběhu let stabilizovala na nižších hodnotách s mírným nárůstem v roce 2018. Oproti tomu ve volbách do zastupitelstva Magistrátu města došlo k výraznému poklesu volební účasti v roce 2018 po předchozím nárůstu v letech 2006 až 2014.

3. Volební období 2018–2022

Účelem této kapitoly je podat ucelený přehled o politické situaci v Brně, která předcházela komunálním volbám v roce 2022. Záměrem je poskytnout detailní vhled do politického prostředí města, který bude sloužit jako základ pro hodnocení politických kampaní stran a hnutí usilujících o místa v zastupitelstvu města Brna a v jeho centrální městské části Brno-střed. Před analýzou volebních kampaní je důležité se podrobně seznámit s aktuálním složením zastupitelstev v Brně. Kontext, ve kterém se konaly komunální volby v roce 2022 a jakým způsobem to mohlo ovlivnit politické struktury, bude lépe pochopen v důsledku analýzy současného politického prostředí. Komunální volby se v roce 2018 konaly 5. a 6. října.

Tabulka číslo 4 – Volební výsledky do Zastupitelstva statutárního města Brna (MMB) a městské části Brno-střed (S) v roce 2018

Politická strana / koalice	Volební zisk Brno-střed		Volební zisk Magistrát města Brna	
	(v %)	Počet mandátů	(v %)	Počet mandátů
ANO 2011	16,8	10	23,0	18
ODS + SVOB	22,1	13	18,6	14
ČSSD	4,4		6,3	5
ČPS	10,0	5	8,7	6
SPD	5,2	3	5,1	4
KDU-ČSL	9,8	5	10,1	8
ŽTB	9,2	5	4,1	
SZ	8,4	4	4,5	

Zdroj: vlastní tabulka autorky, na základě dat z portálu www.volby.cz

V levém sloupci tabulky jsou uvedeny všechny kandidující politické strany a uskupení v komunálních volbách v roce 2022 do zastupitelstev Magistrátu města Brna a zastupitelstva městské části Brno-střed. V dalších sloupcích jsou zaznamenány procentuální zisky jednotlivých subjektů (zaokrouhleno na jedno desetinné místo) a počet získaných mandátů.

Jak je patrné z tabulky číslo 4, brněnské komunální volby již po druhé za sebou ovládlo hnutí ANO 2011, se ziskem 23,0 % hlasů a 18 mandátů do zastupitelstva města zaujalo první příčku. Na druhém místě se umístila ODS se ziskem 18,6 %, který ji zaručil 14 křesel. Z celkového počtu 5 subjektů, které překročily 5% uzavírací klauzuli a pronikly do zastupitelstva, se na třetím místě umístila KDU-ČSL se ziskem 10,1 % hlasů, které straně zajistily 8 mandátů. ČPS se svým výsledkem 8,7 % a 6 mandáty ocitla hned v závěsu. Na posledním místě se ocitla ČSSD, která v roce 2018 dosáhla na pouhých 5 mandátů a 6,3 % voličských hlasů. Úplně poprvé v historii samostatné České republiky se do zastupitelstva města Brna nedostalo KSČM.

Voleb do zastupitelstva Magistrátu města Brna se účastnilo 42,7 % z celkového počtu 305 384 oprávněných voličů. Na počet vydaných obálek to bylo 130 252 kusů.⁹ Koaliční vyjednávání bylo ukončeno podpisem koaliční smlouvy zástupci stran ODS, KDU-ČSL, ČSSD a České Pirátské strany. Na postu primátora města Brna se podruhé v historii ocitla žena, lídryně kandidátní listiny ODS s podporou Svobodných advokátka Markéta Vaňková. Koalice získala 33 mandátů z celkových 55 křesel.

Z dat tabulky číslo 4 je patrné, že v městské části Brno-střed si dlouhodobě udržuje Občanská demokratická strana silnou pozici, ani v roce 2018 tomu nebylo jinak. S výsledkem 22,1 % a ziskem 13 mandátů v zastupitelstvu získala ODS největší podporu a velmi silný mandát. Na druhém místě se značným procentuálním skokem se umístilo ANO s 16,8 % a 10 křesly v zastupitelstvu. Se shodným počtem pěti mandátů a podobným procentuálním výsledkem se na pomyslném třetím místě umístili Piráti (10 %), KDU-ČSL (9,8 %) a Žít Brno (9,2 %). Na posledních dvou příčkách, z celkových sedmi subjektů, vidíme stranu Zelení se 4 mandáty a 8,4 % hlasů a SPD, která dosáhla s výsledkem 5,2 % na 3 mandáty v zastupitelstvu.

⁹ Český statistický úřad. (2018). Statistická data vyhledaná 28. 03. 2024. Dostupné z <https://www.volby.cz/pls/kv2018/kv1111?xjazyk=CZ &xid=1&xdz=3&xnumnuts=6202&xobec=582786&xstat=0&xvyber=0>

V nejlidnatější části Brno-střed se z celkového počtu 66 032 oprávněných voličů vedených v seznamu účastnilo 27,4 %, což je 18 075 jednotlivců. Koalici zde vytvořila vítězná ODS s hnutím ANO a KDU-ČSL. Počet volených členů zastupitelstva města Brna je 45, koalice získala 28 křesel. Starostou se stal lídr kandidátní listiny ODS s podporou Svobodných Vojtěch Mencl.

3.1. Volební kampaně kandidujících stran pro nadcházející volební období 2022–2026

Volby do zastupitelstev obcí se konaly po volbách do Poslanecké sněmovny, kdy koalice SPOLU (složené z ODS, KDU-ČSL a TOP 09) vystřídala ve vládě hnutí ANO.¹⁰ Vzhledem k tomuto úspěchu se strany koalice mnoha městech po celé České republice snažily navázat na úspěch ponecháním nastavené komunikace a vytvořeného brandu. Snahu navázat na nastavenou komunikační linku předvolební kampaně do poslanecké sněmovny dokazuje sjednocený vizuální styl. Tento nástroj politického marketingu se nazývá branding a je převzatý z komerční oblasti. Nevhodnější definicí politické značky definovali W. B. French a A. Smith jako asociační síť, která je uložena v paměti voliče, a která je vyvolána určitými stimuly souvisejícími s politikou. Jedná se o proces, kdy si volič vybavuje různé politické postoje a informace, které má spojeny s logem, barvou, symbolem či názvem. (Žižlavý 2012 in Chytílek: 238) V Brně tyto tři subjekty koalice SPOLU nedokázaly na spolupráci navázat, a to zejména kvůli ambici samostatné kandidatury lídra KDU-ČSL Petra Hladíka.

Do předvolební kampaně komunálních voleb vznikla tedy určitá modifikace pouze dvou subjektů ODS a TOP 09 s názvem SPOLEČNĚ, která ale stále navazovala na celorepublikový vizuální styl a nastavenou komunikaci s hlavním heslem kampaně „V těžkých časech držíme SPOLU“.¹¹ V čele většinové vlády České

¹⁰ Klézl, T., Endrštová, M. (2021, 9. září). Koalice Spolu porazila Babiše a slaví výhru. Volby skončily debaklem ČSSD a komunistů Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/koalice-spolu-porazila-babise-a-slavi-vyhru-volby-skoncily-d/r~a17d9d80291011eca1070cc47ab5f122/>

¹¹ ODS. (2022, 29. srpna). V těžkých časech držíme SPOLU. Koalice ODS, KDU-ČSL a TOP 09 zahájila horkou fázi předvolební kampaně Dostupné z <https://www.ods.cz/??brno->

republiky v roce 2022 stojí předseda ODS Petr Fiala, který vede kabinet tvořený koaličními subjekty SPOLU a koalicí Piráti a Starostové. Předvolební komunikace brněnských komunálních voleb se opírá o vládní koalici, zdůrazňuje linku přímého napojení na Strakovu akademii. Pro TOP 09 se spojení s ODS ukázalo jako výhodné. V předchozích volbách tento subjekt nedokázal proniknout do zastupitelstva a díky koalici s ODS mají nyní příležitost stát ve vedení města.

Zmíněný Petr Hladík na post primátora města Brna kandidoval z pozice prvního náměstka, jako lídr kandidátní listiny KDU-ČSL ve spojení se STAN. Celá kampaň v jasných barvách žluté a zelené akcentovala hlavně problémy mladých rodin a kladla důraz na životní prostředí.¹²

Hnutí STAN zrovna prožívalo svou první velkou kauzu Dozimetr. Ve spojitosti s touto kauzou ovlivňování veřejných zakázek Pražského dopravního podniku má Národní centrála proti organizovanému zločinu v úmyslu stíhat dohromady třináct lidí, včetně vysoce postaveného politika vládního hnutí STAN Petra Hlubučky.¹³ Umístěním brněnských osobností hnutí STAN na kandidátní listinu v koalici s KDU-ČSL naznačuje strach hnutí z poškozené značky a snahu ustoupit na čas do pozadí.

Sociální demokracie v komunálních volbách kandidovala s názvem kandidátní listiny Vaši starostové. Hlavní témata, která ČSSD ve své kampani komunikovala byli tradičně mířené na sociálně slabší skupinu obyvatelstva jako nutnost rozvoje družstevního bydlení, zvýšení počtu městských a startovacích bytů nebo zachování cen MHD a nájemného.¹⁴

Hnutí ANO 2011 ve své kampani vedle tváře předsedy Andreje Babiše propagovalo novou osobnost René Černého. Dosavadní tvář brněnského ANO

[mesto/volby2022/clanek/23191-v-tezkych-casech-drzme-spolu-koalice-ods-kdu-csl-a-top-09 - zahajila-horkou-fazi-predvolebni-kampane](https://mesto/volby2022/clanek/23191-v-tezkych-casech-drzme-spolu-koalice-ods-kdu-csl-a-top-09-zahajila-horkou-fazi-predvolebni-kampane)>

¹² Hladík, P. (cit. 25. 03. 2024). Dostupné z <<https://tadyhladik.cz/>>

¹³ Kroupa, J., Koutník, O., & Blažek, V. (2022, 16. června). Vlivný politik i muž s vážnou diagnózou. Kdo je kdo v pražské aféře Dostupné z <<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-kauzy-kauza-hlubucek-v-detailu-co-zachytily-odposlechy-koho-a-proc-policie-vini-206268>>

¹⁴ Programy do voleb. (cit. 25. 02. 2024) Dostupné z <<https://2022.programydivoleb.cz/strana/1197-vasi-starostove#komunalni-volby>>

a bývalý primátor města Petr Vokřál v roce 2020 vystoupil z hnutí. Učinil tak v reakci na probíhající kauzu Stoka. Osobnosti brněnské politiky hnutí ANO se těmito událostmi za rok 2021 velice proměnily a jako nová hlavní brněnská tvář se ukázal místostarosta městské části Brno-Řečkovice a Mokrá Hora René Černý. Celostátní kampaň hnutí ANO započala již na začátku roku nákupem obytného vozu, se kterým se předseda Andrej Babiš vydal na cestu do regionů České republiky. Obytný vůz byl polepen sloganem „Za Babiše bylo líp“, tento slogan měl poté různé modifikace po celé České republice. V případě Brna tento slogan vypadal následovně „Za Černého bude líp“¹⁵.

Brněnskou politiku korupční kauza Stoka ovlivnila, Krajský soud v Brně zde uložil bývalému místostarostovi a radnímu městské části Jiřímu Švachulovi za ANO 9,5 roku vězení. Vedle J. Švachuly soud obvinil dalších osm lidí a dva právnické subjekty. V kauze Stoka byla odhalena skupina, která systematicky koordinovala činnosti v oblasti veřejných zakázek a výměny informací s vybranými firmami, jež za tyto data poskytovaly úplatky, obvykle ve výši deseti procent z hodnoty zakázky. Dle výpovědi předsedkyně senátu byly tyto peněžní odměny následně děleny mezi členy skupiny na základě předem dohodnutých podílů.¹⁶ Důsledkem této kauzy bylo také pozastavení činnosti místní buňky hnutí ANO 2011 a významný odliv členů hnutí. Kauza Stoka také ukázala, že korupční systém nemohl vzniknout náhle po volbách, ve kterých zvítězilo hnutí ANO, ale má hlubší kořeny. To znamená, že kauza byla citlivá i pro ODS a ČSSD, které předtím ovládaly radnici Brna-střed. Tyto informace naznačují, že kauza Stoka má pravděpodobně širší dopad na politickou scénu v Brně, neboť ukázala rozsáhlé korupční praktiky, které byly přítomné napříč politickými stranami a měly vliv na rozhodování a fungování městské správy.¹⁷

¹⁵ Kunc, P. (2022, 01. září). #Brno. Dostupné ze sociální sítě X. Dostupné z <https://twitter.com/kunc_zidenice/status/1565416741097857024>

¹⁶ Redakce irozhlas. (2022, 31. května). Kauza Stoka: Švachulu poslal soud na 9,5 roku do vězení. Liškutin dostal podmínku Dostupné z <https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/kauza-stoka-svachula-soud_2205310923_pj>

¹⁷ Kabrhelová, L. (2022, 01. června). Rozsudek v kauze Stoka: Masivní korupce politiků, podnikatelů i policistů Dostupné z <<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/audio-podcast>>

Bývalý premiér Andrej Babiš v komunálních volbách zvolil strategii spojenou s “referendem o vládě“, kdy nabádal občany k tomu, aby vyjádřili svůj případný nesouhlas s vládou, volbou opozičních stran do zastupitelstev obcí.¹⁸ Tímto prohlášením ještě umocnil linku propojenosti komunální politiky s tou celostátní a mobilizoval tak voliče vládních a opozičních stran. Voliči byli více motivováni k volbě některé z parlamentních stran, a to vedlo ke zvýšení propasti mezi těmito stranami a lokálními politickými subjekty. Tento jev způsobil, že menší lokální strany a hnutí čelily větším obtížím v prosazování svých agend a v získávání podpory veřejnosti, což mělo za následek větší polarizaci politického spektra. V důsledku toho byla omezena možnost lokálních subjektů významně se podílet na politických rozhodnutích a ovlivňovat komunální politiku.

Dalším kandidujícím subjektem je koalice, kterou tvoří SPD, Trikolóra, Moravané a nezávislí kandidáti. Spojení s krajně pravicovou stranou, jakou je SPD, přineslo politické straně Trikolóra dostatečný výsledek k získání zastoupení na Magistrátě města Brna. Stejného výsledku by v případě samostatné kandidatury nebyla schopna dosáhnout. Koalice se ve své předvolební kampani vyjadřovala k aktuálně probíhající válce na Ukrajině, růstu cenám a útočila na vládní koalici.¹⁹

Česká pirátská strana, Strana zelených a hnutí Žít Brno. Tyto tři subjekty do zastupitelstva města Brna a zastupitelstva Městské části Brno-střed kandidovaly v různém koaličním spojení. Jedním z důvodů odhlasování samostatné kandidatury Pirátů do zastupitelstva Magistrátu města Brna byla kontroverzní osobnost Matěje Hollana, se kterým nechtěli nadále spolupracovat či být spojováni. Rozprava a hlasování proběhlo na interním fóru strany.²⁰

¹⁸Bartoniček, R., & Hromková, H., D., (2022, 23. září). Z voleb uděláme referendum o vládě, hrozi Babiš. Jedině o té vaší, opomje Fiala Dostupné z

<<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/volby-babis-referendum-o-vlade>>

¹⁹Šťastný, M. (2022, 11. červenec). V Brně vzniká před komunálkami nový vztah. Síly spojují SPD, Trikolóra a Moravané. Dostupné z <<https://brnenska.drba.cz/zpravy/politika/24760-v-brne-vznikl-pred-komunalkami-novy-vztah-placli-s-spd-trikolora-a-moravane.html>>

²⁰Pirátské fórum (2022, 07. duben). Piráti, Zelení a Žít Brno Dostupné z <<https://forum.pirati.cz/viewtopic.php>>

V městské části Brno-střed, kde M. Hollan nekandidoval, tyto tři subjekty koalici utvořily. Hlavním heslem kampaně této koalice bylo „Lepší Střed“, ²¹ samostatná kandidatura na Magistrát města Brna představila „11 Pirátekých priorit pro Brno“. ²² Obě tyto předvolební kampaně měly pozitivní styl komunikace. Program zahrnoval téměř každou oblast veřejného života ve městě. Program nenabízel žádná konkrétní řešení či návrhy, jakými dosáhnout stanovených cílů. Pouze nastínil stranickou filozofii, povolební činnost a směr, kterým se zastupitelé budou udávat.

Oproti tomu kandidatura do zastupitelstva Magistrátu města Brna hnutí Žít Brno a Strany zelených, se nesla v odlišném stylu komunikace. Vedle programových priorit byla výrazná i kritika a převážně útok na hnutí Fakt Brno. *„Negativní kampaně dlouhodobě fungují jako nedílná součást předvolební soutěže, a to i přes značnou mediální nepřízeň i často deklarovaný odmítavý postoj politické veřejnosti. Negativní kampaně a negativní reklamy jsou v roli černé ovce politické komunikace často spojovány se lží, urážkami a oslabováním volebních demokratických principů.“* (Hrbková 2012 in Chytílek) V důsledku osobních antipatií lídra kandidátní listiny na Magistrát města Brna Matěje Hollana vůči osobě Davida Pokorného (lídr Fakt Brno) a obavám z přesunu jejich voličů právě k hnutí Fakt Brno byla výraznou komunikační linkou v předvolební kampani právě kritika a útok. Na oficiální stránce uskupení Zelení a ŽB i Matěje Hollana, se po celou dobu předvolební kampaně objevovala řada útočných příspěvků. ²³ Eva Lebedová ve své knize Voliči, strany a negativní kampaň zmiňuje, že využívání a efektivita negativní reklamy do značné míry závisí na politické kultuře oblasti, ve kterém subjekty působí. Navzdory možným negativním dopadům jsou političtí vědci přesvědčeni o její účinnosti. Přestože veřejnost negativní reklamu spíše neschvaluje, nelze popřít, že by na ni tento nástroj nepůsobil. (Lebedová 2013: 119)

²¹ Lepší střed. (cit. 25. 01. 2024) Webová stránka koalice Dostupné z < <https://www.lepsistred.cz/> >

²² KS Jihomoravský kraj (cit. 26. 01. 2024) Webová stránka krajské organizace Pirátské strany Dostupné z < <https://jihomoravsky.pirati.cz/volby-2022/komunalni-volby-2022/> >

Obrázek číslo 2 – Screenshot z oficiálního profilu Žít Brno, na kterém sdílí hanebný příspěvek stránky Ještěže se toho nedožilo Brno autem

Zdroj: Facebooková stránka hnutí Žít Brno Dostupné z [<https://www.facebook.com/ZitBrno/posts/>](https://www.facebook.com/ZitBrno/posts/)

Z krátkého představení kampaní stran a uskupení, které před komunálními volbami 2022 v ulicích Brna byly viděny je zřetelné, že tyto kampaně byly významně ovlivněny celkovou náladou společnosti. Důvodem tohoto jevu může být jednak nemožnost odtržení parlamentní strany od nastavené komunikační linky a jednak velikost města. Strany a hnutí ve svých kampaních komunikovaly celorepubliková témata, která pouze více či méně zasadila do místního prostředí. Vzhled kampaní ale i poměrně konzistentní volební podpora vlivných parlamentních stran ukazuje na propojenost politického prostředí Brna s celorepublikovými tématy veřejného dění. Tento jev byl v komunálních volbách 2022 ještě podpořen zmíněnými výroky A. Babiše o referendu o vládě a prezentování značky SPOLU, která navazovala na předvolební kampaň a aktuální složení vlády České republiky.

4. Historické události vedoucí k založení Fakt Brno

Vznik komunálního hnutí Fakt Brno byl do velké míry ovlivněn zájmovou skupinou Žít Brno. Kdysi aktivistický spolek Žít Brno se za svou vlastní existenci dokázal již dvakrát probojovat na brněnskou radnici. V této kapitole budou představeny události, které dopomohly k založení nového politického subjektu včetně vzájemných vztahů, politických návazností a současných aktivit lídra Matěje Hollana oproti Davidu Pokornému a dalším členům Fakt Brno.

Politický subjekt Žít Brno vznikl přeměnou z původně neformální satirické skupiny, která byla založená za účelem kritiky tehdejšího vedení města. Poté, co se v komunálních volbách v roce 2010 ve vedení města spojili dva v kampani hlavní rivalové Roman Onderka z ČSSD a Robert Kotzian z ODS v jednu koalici.²⁴ Hlavní tváří Žít Brno byl hudebník a občanský aktivista Matěj Hollan. Původní web a samotný název „Žít Brno“ vznikl v reakci na studii o identitě města Brna z roku 2010. Brno chtělo posílit svou image a k dosavadní marketingové komunikaci chtělo přidat slogan „Žít Brno“, který měl být pro turisty snadno zapamatovatelný a měl dopomoci k budování značky.²⁵ Nicméně, město patřičnou doménu ke svému novému sloganu nezaregistrovalo ani několik týdnů po zveřejnění záměru a činil tak až novinář Michal Kašpárek.²⁶ Aktivistická skupina tuto doménu převzala a začala ji využívat pro svou osobní propagaci. Se stejným názvem založili i Facebookovou stránku, jejím obsahem byla kritika vedení města satirickou formou. Tato stránka byla následně na popud vedení města zablokována.²⁷ Na smazání stránky spolek reagoval oznámením záměru založení vlastního politického hnutí Žít Brno a kandidovat

²⁴ Kubičková, K. (2010, 04. listopad). Kotzian bude prvním náměstkem, i když s velkou koalicí nesohlasí. Dostupné z <<https://www.idnes.cz/brno/zpravy/kotzian-bude-prvnim-namestkem>>

²⁵ Taušová, Z. (2010, 13. červenec). Brno změní logo. Přibude slogan. Dostupné z <<https://brnensky.denik.cz/zpravy>>

²⁶ Kozlanská, P. (2010, 30. červenec). Žít Brno? Dvě slova, 600 tisíc a vlna kritiky. Dostupné z <<https://www.idnes.cz/brno/zpravy/zit-brno-dve-slova-600-tisic-a-vlna-kritiky>>

²⁷ Redakce Čt. (2014, 09. únor). Facebook smazal účet iniciativě Žít Brno – na žádost magistrátu. Dostupné z <<https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1049219-facebook-smazal-ucet-iniciative-zit-brno-na-zadost-magistratu>>

v nadcházejících komunálních volbách, které proběhly v roce 2014.²⁸ Ve zmíněných volbách hnutí sestavilo dvě kandidátní listiny – první v koalici se stranou Piráti do zastupitelstva města a druhou do zastupitelstva městské části Brno-střed. Zde kandidovalo hnutí již samostatně. V tabulce č. 1 můžeme vidět, že ŽB ve volbách získalo 11,9 % z celkových hlasů do zastupitelstva města a připadlo jim 7 z 55 mandátů. Žít Brno se tímto stalo prvním lokálním subjektem, které proniklo na Magistrát města Brna a mělo reálný vliv na vývoj veřejného dění. V městské části Brno-střed, kde typicky bývá velká podpora ODS, hnutí se ziskem 17,5 % hlasů obsadilo první příčku a získalo 9 z celkových 45 mandátů.

Povolební situace na radnici přinesla spoustu skandálů a špatných řešení dopravní situace v Brně. Odbor dopravy měl z pozice třetího náměstka ve své gesci právě Matěj Hollan. Proti jeho nekompetentnosti se zvedla vlna kritiky a v reakci vznikl spolek Brno Autem. M. Hollanovi byla následně odebrána gesce dopravy.²⁹ Hnutí Žít Brno mělo v radě i druhého zástupce. Nejširší zastoupení mělo se svými pěti radními hnutí ANO. KDU-ČSL získala tři křesla a Zelení jedno.

Za vznikem spolku Brno Autem stáli tři aktivisté Pavel Mises, Jan Mandát (dnes členem ODS) a lídr hnutí Fakt Brno David Pokorný. Členové hlasitě kritizovali například rušení parkovacích míst v zrekonstruovaných ulicích anebo předraženou částku instalace kamer, které mají hlídat povolení vjezdu do centra.³⁰ Největším přešlapem tehdejšího náměstka pro dopravu Matěje Hollana bylo nadměrné používání služebního auta. Spolu s náměstem pro rozvoj města Martinem Anderem ze Strany zelení dohromady za rok a půl služebním autem najeli 121 719 km. Náklady spojené s jejich služebními cestami se vyšplhali na neuvěřitelných 2 624 274,18 Kč. S těmito výpočty přišel právě spolek Brno Autem, které v článku na svém webu zároveň

²⁸Černá, M. (2014, 11. únor). Žít Brno jde do voleb. "Magistrát vyřešil váhání za nás," říkají aktivisté. Dostupné z <www.lidovky.cz/domov/zit-brno-jde-do-voleb-magistrat-vyresil-vahani-za-nas-rikaji-aktiviste.A140211_094754_in_domov_mc>

²⁹Hloušková, P. (2018, 28. únor). Primátor Vokřál: Rezort dopravy nefunguje. Hollan: Za jeho řízení se nestydím. Dostupné z <https://brnensky.denik.cz/zpravy_region/hollan-za-rizeni-odboru-dopravy-se-stydet-nebudu-20180226.html>

³⁰Slováček, P. (2017, 08. listopad). Brno autem: Na čem pracuje moravský spolek bojující proti šikanování řidičů?. Dostupné z <<https://www.auto.cz/brno-autem-na-cem-pracuje-moravsky-spolek-bojujici-proti-sikanovani-ridicu-102160>>

poukázalo na ironii, že se tato kauza týká právě zastupitelů, kteří nejvíce propagují alternativní způsoby dopravy.³¹

Brno Autem se po spojení se Svobodnými a ODS v roce 2018 dostalo do zastupitelstva města Brna i městské části Brno-střed a mohlo tak napřímo ovlivňovat politiku a veřejné dění ve městě. Díky spojení s ODS a podepsáním koaliční smlouvy, kterou byla stvrzena spolupráce nové brněnské vlády složené z ODS, Pirátů, KDU-ČSL a ČSSD, se David Pokorný stal členem představenstev městských firem a akciových společností Teplárny Brno³² a Technologického parku.³³ Brno Autem získalo tedy zastoupení, jak v zastupitelstvu města Brna, tak v nejlidnatější městské části ve stejném volebním období, kdy Žít Brno nedokázalo po sérii přešlapů na brněnské radnici a činnosti Brno Autem obhájit svůj volební výsledek z předchozích voleb a ze zastupitelstva města Brna vypadlo.³⁴ V městské části Brno-střed, kam Žít Brno kandidovalo tentokrát samostatně, dokázalo získat přes devět procent, což tvořilo pět mandátů. Oproti předchozímu volebnímu období, ale skončilo v opozici.

Celý spor mezi Matějem Hollanem a Brno Autem, potažmo Davidem Pokorným, vyeskaloval po zveřejnění videa na Facebookové stránce spolku Žít Brno, na kterém je zachyceno, jak náměstek brněnského primátora se nechává bičovat v ukrajinském podniku. Ze záznamu videa jde slyšet, jak M. Hollan anglicky opakuje větu „Já chci víc“. Nejedná se však o záměrně kompromitující materiál, zmíněné video na sociální síti původně zavěsil jeden z členů výpravy.³⁵ Přestože bylo video autorem následně smazáno, Brno Autem si toho všimlo a zmíněné video opětovně

³¹ Brno autem. (2016, 26. červenec). Jak se v Brně káže voda a pije víno. Dostupné z <https://www.brno-autem.cz/hollan-a-ander/>

³² Veřejný rejstřík a Sběrka listin. Data vyhledaná 05. 01. 2024. Dostupné z <https://?.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=429540&typ=UPLNY>

³³ Veřejný rejstřík a Sběrka listin. Data vyhledaná 05. 01. 2023. Dostupné z <https://?.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=26953&typ=UPLNY>

³⁴ Osouch, M. (2018, 07. říjen). Když koalice nepovede Brno dobře, někdo jako my ji zase sejme, říká Hollan. Dostupné z <https://www.idnes.cz/brno/zpravy/zit-brno-matej-hollan-porazka-komunalni-volby-brno.>

³⁵ Valášek, L., & Hromková, D. (2016, 12. červenec). VIDEO: Náměstek primátora z Brna se nechal bičovat, video oblétko Facebook. Dostupné z https://www.idnes.cz/brno/zpravy/matej-hollan-video-bicovani.A160711_161513_brno-zpravy_krut

publikovalo na vlastní stránku. Tímto okamžikem se daný spor stal pro M. Hollana osobním a následovala série vytrvalých útoků na činnost, jak spolku Brno Autem, tak na jeho samotné členy, která v komunálních volbách v roce 2022 vyvrcholila antikampaní proti Fakt Brnu. Podrobnosti této antikampaně budou rozebrány v další části této práce.

V důsledku změny komunikace spolku Brno Autem David Pokorný 25. 11. 2021 oznámil ukončení svého působení ve spolku. V příspěvku, ve kterém vysvětluje svůj krok ukončení působnosti se vyjádřil následovně „...*S předsedou spolku Janem Mandátem jsme se částečně rozešli jak ideově, tak hlavně způsobem komunikace. Nechci lidi rozdělovat. Nebudu se zastávat automobilistů na úkor cyklistů a obráceně, protože nakonec všichni musíme fungovat společně jako sousedé v jednom městě...*“.³⁶ V průběhu volebního období jeho mandátu v zastupitelstvu města Brna Pokorný zároveň vystupuje ze strany Svobodní a zakládá vlastní hnutí Fakt Brno. Rozhodnutí o ukončení svého členství ve Straně svobodných občanů padlo kvůli narůstajícím vnitrostranickým rozporům o ideologiích a významné změně v prezentaci strany. Tato změna vedla k odklonu od původních pravicových základů až k prezentaci téměř extrémistických ideologií. S čímž se ani Pokorný ani další bývalí členové již nemohli nadále ztotožňovat a vyvstala otázka o budoucím směřování. V nabídce stávajících politických aktérů v Brně viděli mezeru v absenci určitého politického uskupení, které by bylo dobrou volbou pro mladé voliče a korespondovalo s jejich politickým smýšlením.

³⁶ Pokorný, D. (2021, 25. listopad). Ukončuji působení v Brno Autem. Dostupné z <<https://www.facebook.com/pokorny.zastupitel/posts/>>

5. Vnitřní struktura a financování hnutí Fakt Brno

V této kapitole bude krátce představena vnitřní struktura hnutí Fakt Brno a jeho statutární orgány. Statuty upravují stanovy hnutí, které jsou dostupné na webových stránkách hnutí. Rovněž bude v této kapitole popsán proces přijetí nových členů, a na kterém bude dále demonstrován typ politické strany a další poznatky spojené s procesem přijetí členů a založení hnutí, které byly zjištěny během výzkumu a rozhovorů s členy hnutí.

Vnitřní struktura hnutí upravuje tyto statuty členství – člen hnutí, registrovaný příznivec a dobrovolník. Statutárním orgánem hnutí je jeho lídr a tajemník. Nejvyšším orgánem hnutí je Konference, kde má každý z členů právo hlasovat a je mu přidělen jeden hlas. S hlasem poradním mají právo účastnit se konference i registrovaní příznivci. Kolektivní výkonný orgán hnutí se nazývá Výbor o sedmi členech, kteří jsou voleni Konferencí na čtyřleté volební období. Dalšími orgány hnutí je mediátor a kontrolor, ti nejsou členové výboru a mají poradní hlas.³⁷ Novým členem hnutí se může žadatel stát po doručení přihlášky, splnění zákonných podmínek a musí být nejméně po dobu dvou let registrovaným příznivcem nebo byl za hnutí Fakt Brno zvolen či jmenován do veřejné funkce.

Dle slov kontrolního orgánu hnutí Mgr. Martina Hájka bylo největší překážkou při vytváření stanov stany absence alespoň rámcového vzorce od Ministerstva Vnitra. *„Zákon stanovuje určité orgány, které musí být zřízeny, ale už nemluví o tom, zda tento orgán musí vykonávat jednotlivce či to může být kolegiálně nebo jestli může například kontrolor hnutí být zároveň i členem výboru. Ministerstvo Vnitra nikde nepíše, jak se zákonné orgány mají jmenovat. Ani jestli si ten název můžeme vymyslet. Popřípadě, že by odkazoval někam, kde bychom to mohli konzultovat.“*

Na základě dat z Výroční finanční zprávy, kterou má v České republice každé politické uskupení povinnost předkládat Úřadu pro dohled nad hospodařením

³⁷ Stanovy hnutí Fakt Brno. (Cit. 15. 02. 2024). Oficiální stanovy hnutí Fakt Brno. Dostupné z https://drive.google.com/file/d/1t4l_dB-QheWKYWO5pJyTRgC3GS3hFiV-/view

politických stran a hnutí, bylo zjištěno, že celkové finanční náklady spojené s předvolební propagací jsou bez mála 900 tis. Kč.³⁸ Veškeré finanční prostředky, kterými hnutí ve své kampani disponovalo, získalo z členských příspěvků a darů z let 2022 a 2021. Velká část této částky putovala do online propagace.

V několika rozhovorech se zakládajícími členy hnutí v rámci výzkumu byla zmíněna problematika byrokracie ve spojitosti s Úřadem pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí. Několik členů se ve spojitosti vyjádřilo negativně k fungování tohoto úřadu. *„Velké strany si dokážou zaplatit někoho, kdo jim udělá celé účetnictví klidně na míru, pak přijde auditor a za nějakých dvacet tisíc na to dá kulaté razítko. Pro takové strany to je jenom malá položka v rozpočtu. Pro ty menší, jako jsme my na tom jsou akorát bičovány“*, v rozhovoru uvedl kontrolní orgán hnutí. *„Pravidla pro kontrolu hospodaření politických stran jsou stejná i když strana čerpá nebo nečerpá státní příspěvky. Takže i když jsme si to platili z vlastních peněz, museli jsme se zdržovat stejnou legislativou jako bychom byli placeni z cizích“*.

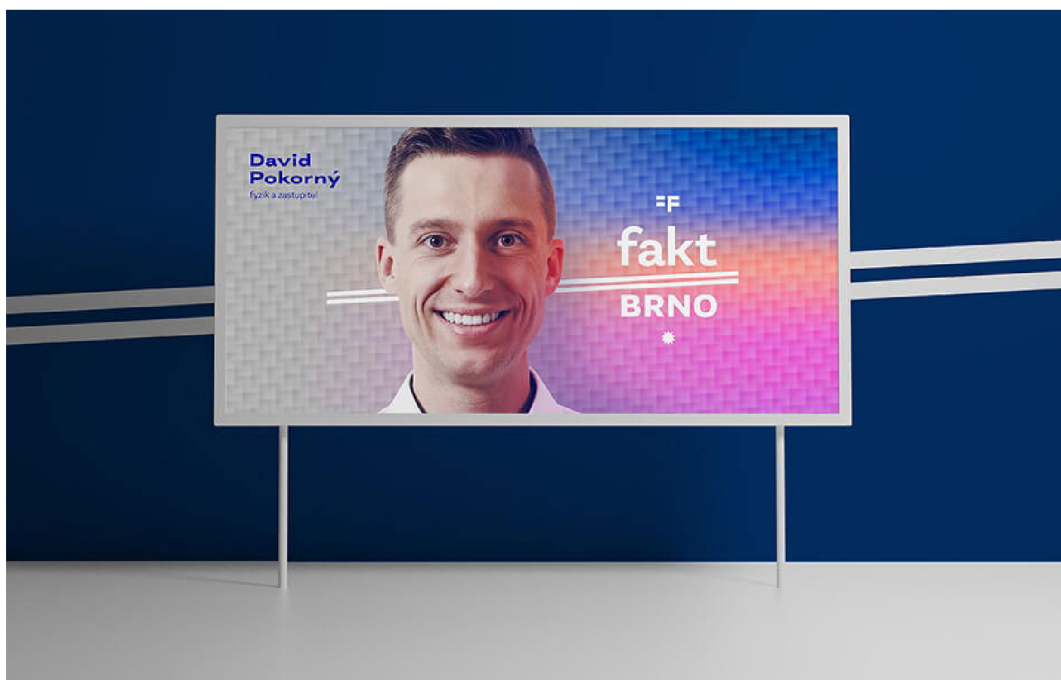
³⁸ Úřad pro dohled nad hospodářskou činností politických stran a hnutí. (Cit. 21. 03. 2024). Výroční zpráva politické strany/hnutí za rok 2022. Dostupné z <<https://zpravy.udhpsch.cz/pdf/vfz2022/fabr/Z8215-20230515141731.pdf>>

6. Fakt Brno ve veřejném prostoru

V této kapitole budou prezentovány konkrétní příklady dvou kampaní hnutí Fakt Brno. Na základě této analýzy budou prezentovány klíčové poznatky, které mohou být užitečné pro další politická hnutí při snaze získat podporu voličů a uspět ve volbách. Jsou zde prezentovány konkrétní zjištění z vedených rozhovorů a etnografického výzkumu. Etnografický výzkum má především interpretativní charakter a je mnohdy jedinou metodou, která nám dokáže nabídnout bližší náhled a porozumění sociálních a politických vazeb a procesů. Rozhovory proběhly ve dvou fázích. První fáze se účastnili zakládající členové hnutí a proběhla po první petiční kampani a registraci hnutí u Ministerstva vnitra. V této fázi proběhlo celkem 6 polostrukturovaných rozhovorů s členy, kteří se významně podíleli na organizaci kampaně a legislativně zajistili vznik hnutí. Druhá fáze rozhovorů proběhla těsně před začátkem ostré fáze předvolební kampaně, ale poté, co byl definován nový komunikační a vizuální styl. V této fázi proběhlo pět rozhovorů se dvěma lídry a dalšími jedinci, kteří měli významný podíl na organizaci a realizaci kampaně. Polostrukturovaný rozhovor byl použit jako východisko pro zahájení výzkumu a zároveň pomohl upřesnit potenciálně subjektivní pohled.

První veřejná zmínka o Fakt Brno byla tisková konference, na které zakládající členové v čele s Davidem Pokorným představili první vizuální styl, název a svůj hlavní záměr – založit nové komunální politické hnutí. Tisková konference odstartovala první kampaň v ulicích pro sběr podpisů a poprvé se objevila i na sociálních sítích a internetu. Právě sociální sítě se pro Fakt Brno staly stěžejním komunikačním kanálem. Samotný název a představený vizuální styl byl výsledkem práce kreativního studia Protein. Název umocňuje záměr soustředit se pouze na komunální politiku města. Fakt Brno si zakládá na prezentování faktů, ale politika stojí na emocích a symbolech, kterými je prvotní vizuální styl plný.

Obrázek č. 3 - První vizuální styl hnutí Fakt Brno

Zdroj: webová stránka grafického studia Protein (<https://www.studioprotein.cz>)

6.1. Petiční kampaň pro podporu založení nového hnutí

Cílem kampaně bylo shromáždit minimálně 1000 podpisů na petici, což je zákonem stanovený limit pro založení nového politického hnutí. Tento dokument je nutné doložit Ministerstvu vnitra. Kampaň probíhala ve dnech 10. až 16. května 2021 a už po třech dnech byl překročen zákonem stanovený limit.

Hnutí bylo zaregistrováno na Ministerstvu vnitra dne 16. 06. 2021.³⁹ Celkový počet nasbíraných podpisů na petiční kampani za podporu založení bylo 2 127. Kampaň měla podobu čtyř petičních stánků rozmístěných na strategických místech Brna, na kterých stáli mladí brigádníci spolu s budoucími členy hnutí. Kontinuálně s tím probíhala na facebookovém profilu hnutí i placená komunikace se záměrem dostat se do co nejširšího povědomí občanů města Brna.

³⁹ Hlídač státu. (cit. 04. 02. 2024). Souhrn darů politické straně Fakt Brno. Dostupné z <<https://www.hlidacstatu.cz/subjekt/10954899>>

Při procesu sběru podpisů a následné registrace petičních archů vyšly na povrch některé nedostatky v systému Ministerstva vnitra. *„Po převzetí dokumentů jsme od úřednice nedostali žádné potvrzení o počtu předaných archů s podpisy. Jediný papír, který jsme na podatelně dostali bylo potvrzení o přijetí balíčku. Takže kdyby některý z úředníků polovinu vyhodil, nedostaneme je zpět.“* okomentoval tajemník hnutí Mgr. Marek Šoška.

Během petiční kampaně dostalo hnutí stížnost, na nedostatečné dodržování zásad GDPR na petičních archích. *„Vyhovět by znamenalo, že bychom museli u každého člověka, co se podepsal skrýt jeho podpis a adresu na archu, kde je ale 25 řádků. Což by znamenalo, že bychom potřebovali 1000 papírů, a to je nesmysl.“* sdělil tajemník hnutí, v souvislosti s petiční kampaní se zároveň vyjádřil lídr hnutí David Pokorný k tomu, že kampaň komplikuje i nemožnost jakékoliv kontroly údajů. *„Kdyby si někdo své údaje vymyslel, tak my to nedokážeme zjistit. Podpisů je potřeba 1 000, odevzdali jsme zhruba 2 500. Někdo podpisy překontroluje a následně špatně maže. Při tomto procesu ale vůbec nevíme důvod a ani to, jestli to nebyla jen chyba úředníka.“*

6.2. První předvolební kampaň

První a zatím jediné volby, kterých se hnutí Fakt Brno účastnilo byly brněnské komunální volby konané ve dnech 23. a 24. září 2022. Vzhledem k tomu, že subjekt byl nový, hnutí nekandidovalo ve většině městských částí Brna. Kandidátní listiny byly podány v městské části Brno-střed a do zastupitelstva města Brna.

Hnutí Fakt Brno efektivně využilo své vlastní zdroje pro financování kampaně a výkonnostní složku z vlastních personálií pro realizaci projektů. V této kapitole se zaměříme na detailní popis marketingové kampaně hnutí Fakt Brno a její provedení. Myšlenky hnutí byly propagovány, jak osobními setkání na volebním stánku hnutí, tak v online prostoru. V obou případech bylo zřejmé zaměření na mladou skupinu lidí, což bylo patrné z formy kampaně, která na první pohled působila humorně.

6.3. Zahájení kampaně – Nekonzervuj Brno

Svou kampaň hnutí odstartovalo akcí s názvem „Nekonzervuj Brno“ rozmístěním konzerv s novým vizuálním stylem na strategická místa veřejného prostoru města Brna. Hnutí tím symbolicky poukazovalo na zakonzervovanou městskou radnici. Souběžně byla uspořádána tisková konference, na které byl představen nový vizuální styl, hlavní hesla předvolební kampaně a lídři dvou kandidátních listin. David Pokorný, lídr hnutí a kandidátní listiny do zastupitelstva města Brna a Tomáš Žilinský, herec a producent, který byl na prvním místě kandidátní listiny zastupitelstva městské části Brno-střed. Pod čtyřmi hlavními hesly kampaně „Jed' na čemkoliv“, „Nebud' blbej“, „Sad' zeleň“ a „Bav se!“ se skrývali čtyři pro hnutí nejdůležitější oblasti zájmu, a to doprava, vzdělání, životní prostředí a kultura.

Obrázek č. 4 – Příklad vizuálního stylu předvolební kampaně

Zdroj: Facebook stránka hnutí Fakt Brno

Vizuální styl předvolební kampaně měl podobu tmavě modrého pozadí a nápisu sprejem růžové barvy a značně se lišil od prvního představeného vzhledu na tiskové konferenci ku příležitosti založení hnutí. Pro účely politické kampaně byla předchozí podoba příliš komplikovaná a špatně zapamatovatelná. Došlo tedy ke změnám a evoluci vzhledu i loga. Nový vizuální styl korespondoval s nastavenou uvolněnou komunikací, byl provokativní a snažil se přiblížit zvolené cílové skupině mladých voličů. Celá kampaň měla záměrně humorný podtón a byla postavena na prezentaci osoby Davida Pokorného „*Vzhledem k tomu, že jsme tím plný mladých lidí, nemusíme se brát příliš vážně. Ani by nám to myslím nikdo nevěřil*“. Okomentoval lídr David Pokorný.

6.3.1. Představení programu – Program, co má koule

Kompletní program s názvem „Program, co má koule“, ve kterém hnutí popisuje svou vizi pro město Brno hnutí představilo v srpnu na další veřejné akci. Snaha zaujmout vtipem je zřejmá i zde, kdy kandidáti k brněnskému orloji symbolicky připevnili dvě koule v podobě gymnastických míčů. Program obsahuje celkem jedenáct oblastí a za každou stojí odborník z praxe.⁴⁰

⁴⁰ Fakt Brno. (cit. 19. 04. 2024). Program, co má koule! Dsotupné z <https://drive.google.com/file/d/1t4l_dB-QheWKYWO5pJyTRgC3GS3hFiV-/view>

Obrázek č. 5 – Fotografie z tiskové konference, na které hnutí představilo svůj program do komunálních voleb

Zdroj: Facebooková stránka hnutí

6.3.2. Volební kontejner

Díky jedinečné podobě centra Brna, kde je velká koncentrace lidí na jednom či dvou místech má město tradici volebních stánků. Tyto stanoviště jsou stěžejním místem kampaně a mívají různé podoby. V prostoru náměstí Svobody a jeho blízkého okolí se několik týdnů před volbami objeví množství menších budov či rozložitelných stanů u kterých během dne stojí kandidáti, dobrovolníci či placení brigádníci kampaně.⁴¹ Osobní kontakt s voliči je obzvláště v komunálních volbách velice důležitým faktorem.

⁴¹ Fajmonů, R. (2022, 22. září). V Brně bojovali o poslední voliče. Náměstí Svobody se zahalilo do žluté. Dostupné z <<https://stisk.online/a/inrVL/v-brne-bojovali-o-posledni-volice-namesti-svobody-se-zahalilo-do-zlute>>

Na začátku září hnutí představilo svůj volební stánek v podobě dvoutunového kontejneru. V tiskové zprávě, hnutí toto rozhodnutí vysvětlilo následovně „*Kontejnery se používají na převoz velkého množství věcí a my jsme ze zahraničí potřebovali dovést celý kontejner inspirace. Jsme generace otevřených hranic. Cestujeme, sledujeme nápady a vychytávky jiných měst. Nesnažíme se objevit Ameriku, ale realizovat u nás to, co funguje v zahraničí,*”.⁴²

Fakt Brno při realizaci nápadu využití kontejneru jako volebního stánku narazilo na nečekaný problém. Do historického centra, na jehož okraji měl stánek stát není možné vjet autem bez speciálního povolení, obzvláště autem, které je schopné na místo dopravit dvoutunový kontejner. Tento problém se vyřešil posunutím stánku o pár metrů dál, kde již bylo možné se s takovým nákladním autem dopravit.

6.3.3. Využití guerilla marketingu v kampani

Jak bylo již představeno, celá předvolební kampaň hnutí Fakt Brno se nesla v odlehčeném a netradičním stylu a byly v ní rozsáhle využity prvky guerilla marketingu. Guerillový marketing je reklamní strategie zaměřující se na inovativní a nekonvenční přístupy, které mají za cíl přitáhnout pozornost cílového publika a zapůsobit na něj. Cílem je minimalizovat náklady a často je využíván malými společnostmi. Podoba Guerilla marketingu se v průběhu let velmi změnila a jeho definice je poměrně špatně uchopitelná. V minulosti se toto odvětví marketingu vztahovalo na kampaně, které byly školující, vtipné nebo agresivní. (Macková in Chytílek 2012: 316) Guerillový marketing čerpá svou sílu z kreativity a síly představitosti.

Odlišně pojatá byla i outdoorová reklama hnutí. Grafická podoba reklamních bannerů, na kterých měl lídr David Pokorný záměrně přikreslená tykadla a rohy nebo reklamní nosič v podobě stromu v květináči. Outdoorová reklama byla rozmístěna hlavně v centru Brna, kde je nejvyšší koncentrace obyvatel. Celá kampaň hnutí Fakt Brno byla tvořena svépomocí. Reklamní bannery v podobě třímetrových kvádrů,

⁴² Šoška, M. (2022, 03. září). Inspirovat se Paříží, Vídní nebo Kodaní? Fakt Brno přivezlo nápady kontejnerem. Dostupné z <<https://www.faktbrno.cz/fakt-brno-kontejner/>>

výroba a následná instalace květináčů do ulic města, roznos letáků, veškeré foto materiály, online kampaň byla tvořena členy a blízkými sympatizanty hnutí. Na celé kampani pracovalo ne více, jak třicet lidí, a to v jejich volném čase.

Dalším problémem, se kterým se hnutí během své kampaně muselo vypořádat bylo vandalství. Občané Brna vytrvale po dobu kampaně ničili reklamní nosiče po městě. Převážně stromy. Každý den bylo třeba provést malé či větší opravy na deskách od květináčů nebo uklidit nepořádek od těch, co květináč zaměnili například s odpadkovým košem. Stromy našťastí kampaň přežily a po odklizení z veřejného prostoru se všem našlo místo k zasazení.

6.3.4. Volební video

Hnutí publikovalo celkem šest videí, ve kterých formou příběhu představuje své čtyři hlavní programové priority a tváře kampaně. Videá by se dala považovat za takzvané skeče. Skeč je „*krátký dramatický útvar se satirickým zaměřením.*“⁴³

První video začíná ve volebním štábu hnutí, kde kandidáti debatují o možné podobě kampaně. Následují čtyři videa jsou věnována hlavním tématům kampaně – kultura, vzdělávání, doprava a životní prostředí. Série je zakončena zpět ve volebním štábu, kde kandidáti vyzívají k volbě právě Fakt Brna. Všechna videa na sebe navazují dějovou linkou, objeví se zde i kandidát na senátora a ředitel brněnské hvězdárny Jiří Dušek.

6.3.5. Spojení s kandidátem do Senátu Jiřím Duškem

Nedílnou součástí politické kampaně hnutí Fakt Brno bylo koaliční propojení a podpora kandidatury ředitele hvězdárny Jiřího Duška do Senátu Parlamentu České republiky. Tato podpora kandidatury zvýšila viditelnost značky po celém městě Brně. Vytvořená koalice napříč politickým spektrem ve složení ČSSD, ODS, Vaši starostové a Fakt Brno nabourává politickou linku Magistrátu města Brna a na rovnocennou pozici staví různě relevantní subjekty.

⁴³ Slovník cizích slov. (cit. 23. 02. 2024) Skeč. Dostupné z <<https://www.infoz.cz/skec/>>

Jiří Dušek se angažoval v kontaktní kampani a hnutí Fakt Brno mu poskytlo k dispozici jejich volební kontejner. Společně uspořádali akci na Dominikánském náměstí, kde nafoukli model planety Země vypůjčený z hvězdárny Olomouc a Jiří Dušek měl na místě přednášku o vesmíru pro širokou veřejnost.

Obrázek č. 6 – Plakát kampaně Jiřího Duška, kandidáta do Senátu

Zdroj: Sociální síť X Jiřího Duška

7. Výsledky komunálních voleb

V rámci této bakalářské práce byly podrobně rozebrány specifika komunálních voleb, a to jak ve všeobecném rámci, tak s detailním zaměřením na město Brno. Byl zde zaznamenán historický vývoj sociopolitického kontextu a vztahy mezi klíčovými událostmi. Dále byla zkoumána povaha předvolebních kampaní místních politických entit a formování koalic v rámci brněnské politické scény. Všechny tyto informace nyní poslouží jako základ pro lepší porozumění finálních výsledků komunálních voleb v Brně.

Tabulka číslo 5 – Výsledky komunálních voleb v roce 2022 do zastupitelstev města Brna (MMB) a městské části Brno-střed (S)

Strana / koalice	MMB		S	
	v %	počet mandátů	v %	počet mandátů
ČSSD Vaši starostové/ ČSSD	6,1	3	2,0	0
Brno Brňankám a Brňanům! (B3 !)	1,0	0		
ČPS	7,1	4		
SZ + ŽB / ČPS + SZ + ŽB	6,0	3	21,3	11
KDU-ČSL + STAN	17,1	10	14,6	7
Brno+ + SVO	1,7	0		
SPD + Trikolóra + Moravané a NK	9,8	6	9,3	4
ANO 2011	20,5	13	18,6	9
Přísaha Roberta Šlachty	2,0	0		
DSZ – Za práva zvířat a NK	0,0	0		
SPOLEČNĚ	25,0	16	27,8	14
Restart pro Brno	1,4	0	1,7	0
Jsi pro? Jist.Solid.In .pro bud.	0,0	0		
Fakt Brno	2,5	0	4,8	0

Zdroj: vlastní tabulka autorky na základě dat z portálu volby.cz

Z celkového počtu 300 855 oprávněných voličů, se k volbám do zastupitelstva města Brna dostavilo 126 046 obyvatel. Celková volební účast dosáhla hodnoty 41,9 %. Největšího procentuálního zisku dosáhlo uskupení SPOLEČNĚ, s výsledkem 16 mandátů a 25 %, druhým nejúspěšnějším uskupením se stalo hnutí ANO 2011 pro které volilo celkem 20,5 % obyvatel Brna a získalo 13 mandátů. Dalším v pořadí, dle počtu získaných křesel v zastupitelstvu, je uskupení

KDU-ČSL a STAN s procentuálním výsledkem 17,1 %. Piráti dosáhli na 4 místa v zastupitelstvu. Všechny tyto subjekty, spolu s ČSSD, které dosáhlo na 3 mandáty v zastupitelstvu uzavřeli širokou koalici. Primátorkou města se opět stala Markéta Vaňová z ODS a prvním náměstkem se stal René Černý z ANO. Rozdělení postů v jedenácti členné radě je následující – ODS a TOP 09 připadly čtyři mandáty, tři křesla radních získalo hnutí ANO, dva KDU-ČSL a STAN a jeden zůstává pro Piráty a Sociální demokracii.⁴⁴

V městské části Brno-střed kandidovalo zhruba o polovinu méně subjektů než do zastupitelstva Magistrátu města Brna. Nejvyšší výsledek zde opět získala koalice SPOLEČNĚ, s procentuální ziskem 27,8 % dosáhla koalice na 14 mandátů zastupitelstva. Druhá v pořadí je koalice strany Piráti, hnutí Žít Brno a Strany Zelených, kteří ve volbách získali 11 křesel zastupitelstva a celkově je podpořilo 21,3 % voličů. Až třetím v pořadí se s podporou 18,6 % umístilo hnutí ANO 2011, tento výsledek hnutí zajistil 9 míst v zastupitelstvu městské části. Poslední dva subjekty, které dokázaly proniknout do zastupitelstva jsou KDU-ČSL a STAN se ziskem 7 křesel a koalici SPD, Trikolora, Moravané, připadly 4 místa v zastupitelstvu. Radnici Brna středu opět povede koalice ODS a TOP 09 společně s ANO a KDU-ČSL a STAN. Starostou byl opětovně zvolen Vojtěch Mencl z ODS, strana dále získala tři místa v radě. Čtyři křesla radních byla obsazena hnutím ANO, dvě členy KDU-ČSL a jedno pro zástupce z TOP 09.⁴⁵

Konečné výsledky kandidatury hnutí Fakt Brno bylo 2,5 % do zastupitelstva města Brna a 4,8 % v městské části Brno-střed. Hnutí v komunálních volbách 2022 nezískalo mandát v žádném zastupitelstvu města Brna.

⁴⁴ Hrabal, M. (2022, 17. listopad). Brno bude mít širokou koalici: primátorkou zůstane Markéta Vaňková. Dostupné z <<https://brnensky.denik.cz/volby-2022-komunalni/brno-ma-koalici-primatorkou-zustane-marketa-vankova-20221017.html>>

⁴⁵ Městská část Brno-střed. (cit. 18. 02. 2024). Radnice Brno-střed má nové vedení pro volební období 2022–2026. Dostupné z <<https://www.brno-stred.cz/tiskove-zpravy/radnice-brno-stred-ma-nove-vedeni->>

8. Zhodnocení

V návaznosti na teoretickou část této práce, ve které byly představeny hlavní teorie a přístupy vzniku nových politických stran a jejich kategorizace můžeme nyní, s ohledem na vnitřní strukturu hnutí, identifikovat Fakt Brno. Zakládajícími členy jsou převážně bývalí členové Jihomoravské buňky politické strany Svobodní, kteří již mají zkušenosti s vykonáváním veřejné funkce a brněnskou politikou. S přihlédnutím na fakt, že hnutí se svým působením a komunikací v kampaních snaží omladit složení zastupitelstev Brna a politickou historii zakládajících členů, je možné Fakt Brno označit jako projekt novosti. Politické hnutí vzniklo s cílem reprezentovat specifickou skupinu voličů, jejichž potřeby nebyly ve veřejném prostoru brněnské politické scény dostatečně zastoupeny stávajícími subjekty. Touto skupinou jsou mladí voliči. Programové prohlášení hnutí obsahuje rozsáhlou škálu lokálních témat, která ze své podstaty jdou obtížněji dělit na pravolevém spektru. Což z hnutí dělá subjekt s nízkou ideologickou motivací. Na základě představených souvislostí s rozhodnutím o založení nového subjektu, namísto připojení se k v Brně již etablované straně a zvolené cílové skupině voličů, by bylo možné hnutí Fakt Brno rovněž identifikovat jako stranu mluvčích. Nelze tedy s naprostou jistotou určit pouze jednu typologii.

Na základě uvedeného historického kontextu vedoucího k samotnému vzniku hnutí lze usuzovat, že nebyla pro hnutí příznivá situace pro utvoření předvolební koalice. Kvůli osobním antipatiím s M. Hollanem nebylo možné spojení s hnutím Žít Brno nebo Stranou Zelených a Pirátská strana ve svém interním fóru odhlasovala samostatnou kandidaturu. Mezi programy obou subjektů lze narazit na mnoho podobností a Fakt Brno by mohlo být považováno za vhodného spojence do příštích voleb. Další možní koaliční partneři ODS nebo TOP 09 se spojili v koalici, čímž došlo k velkému přetlaku osobností při sestavování kandidátní listiny. Fakt Brno by mělo po připojení mizivou šanci na získání volitelného místa. Vystává však otázka, jak by v případě takového spojení voliči přijali založení vlastního subjektu namísto připojení se v Brně již etablované straně ODS. Obzvláště, když lídr hnutí Fakt Brno byl v předchozím volebním období součástí koalice. Hnutí STAN bylo poškozeno kauzou dozimetr, nebylo si před volbami jisté svou vlastní silou a rozhodlo se pro spojení s KDU-ČSL. V případě vyjednávání s dalšími subjekty působícími v Brně by bylo hnutí

nuceno k příliš velkým programovým ústupkům. Výzkum rovněž ukázal motivaci členů hnutí usilovat o samostatnou kandidaturu, a to za účelem zviditelnění své značky, bez ohledu na volební výsledek.

Hnutí Fakt Brno cílí na úzkou skupinu voličů, kterou více či méně sdílí s hnutím Žít Brno, Stranou zelených a Piráty. Okolnosti komunálních voleb jako jsou hospodářská krize, válka na Ukrajině a fakt, že předseda hnutí ANO tyto volby prohlašoval za referendum o vládě způsobily celkový odklon voličů od menších lokálních subjektů směrem ku větším stranám za účelem hledání určité jistoty, kterou větší strany nabízely. Spolu se zvyklostmi brněnských voličů inklinovat k velkým politickým stranám to vytvořilo ještě větší propast mezi malými, lokálními subjekty a parlamentními stranami. Zvolený segment mladých voličů je díky vysoké míře využívání sociálních sítí snadno dosažitelný v online prostoru a efektivně reaguje na nastavenou uvolněnou komunikaci. Limitace takto nastavené komunikační linky spočívá v tom, že nemá velký potenciál oslovit voliče z jiných věkových kategorií a Fakt Brno se ve volbách muselo spoléhat na účast úzkého segmentu voličů.

Přestože se hnutí nepodařilo v komunálních volbách přesáhnout pětiprocentní klauzuli, u široké veřejnosti získala předvolební kampaň značnou pozornost. Podoba outdoorové kampaně hnutí Fakt Brno byla díky svému ojedinělému vizuálnímu stylu výrazná. Netradičně zvolené nosiče reklamy v podobě květináčů a kovové konstrukce umožnily rozmístění reklamy do ulic Brna na místech, na kterých obyvatelé nejsou zvyklí reklamu běžně vidat. Nicméně, jakkoliv výrazná tato outdoorová kampaň byla, nemohla zasáhnout opravdu všechny obyvatele, čímž byl oslaben volební potenciál hnutí do zastupitelstva Magistrátu města. Z toho důvodu, hnutí z velké části spoléhalo na online reklamu. Z výsledků voleb je ale patrné, že to nebylo dostačující. Zvolená strategie sebe prezentace v předvolebním klání, která měla záměrně šokovat a hnutí odlišit od ostatních kandidujících subjektů, by možná byla, za jiných okolností, dostačující pro získání mandátů v zastupitelstvu městské části Brno-střed. Avšak nelze zcela jasně určit, zda za neúspěchem v komunálních volbách 2022 stojí špatně zvolená komunikační strategie, fakt, že hnutí bylo novým aktérem na brněnské politické scéně (tím pádem nepůsobilo důvěryhodně) nebo to byly okolnosti spojené se soubojem vládních stran a probíhající ekonomické krize. Negativní kampaň probíhala pouze skrze příspěvky na facebookové stránce Ještěže se toho nedožilo Brno autem, které

následně sdílel na svůj profil lídr předvolební koalice M. Hollan a také oficiální stránka této koalice. Její dopady tedy nebyly celospolečenské, ale mohly být rozhodující pro váhajícího voliče. Žádný z těchto faktorů nepůsobí úplně a je jen doplněním zbylých. Důvody neúspěšné kandidatury hnutí nespočívají v samostatnosti kteréhokoliv z faktorů, ale bude zapříčiněn kombinací některých z nich. Přičemž nelze přesně určit kterých.

Hnutí nebylo úspěšné v dosažení cíle získat pro své členy mandát ani v jednom ze dvou zastupitelstev, do kterých kandidovalo. Avšak, kampaň jako taková by se dala považovat za úspěšnou, a to z toho důvodu, že v porovnání s jinými novými subjekty získalo hnutí nejvyšší výsledek 2,5 %. Jako příklad lze uvést Přísahu Roberta Šlachty, která ve volbách do zastupitelstva města Brna získala 1,9 % nebo koalici B3!, která dosáhla na 1 %. Fakt Brno si tak vytvořilo solidní základ pro vyjednávání o koalicích do příštích komunálních voleb a pro lepší průnik do brněnských zpravodajských médií.

Závěr

Bakalářská práce je věnována představení událostí vedoucích ke zrodu nového politického hnutí Fakt Brno a jeho působení ve veřejném prostoru města. Práce se zaměřuje na vyhodnocení historických volebních výsledků komunálních voleb Brna a výzkum historického a politického rámce, ve kterém hnutí vznikalo. Dále jsou v této práci popsány kampaně kandidujících subjektů v komunálních volbách statutárního města Brna v roce 2022 s důrazem na podobu předvolební kampaně hnutí Fakt Brno, které se volebního klání účastnilo prvně. Druhotným cílem této práce bylo na základě teoretické části, ve které byly představeny teoretické přístupy ke vzniku nových stran, identifikovat hnutí Fakt Brno. Zejména se zaměřením na teoretické přístupy ke vzniku nových politických stran, které poskytují rámec pro porozumění formování politických subjektů jako je Fakt Brno.

Tato bakalářská práce se rovněž zaměřuje na analýzu historických událostí a politických návazností, které vedly ke vzniku politického hnutí Fakt Brno. Zvolenou výzkumnou metodou byla kombinace etnografického výzkumu a polostrukturovaných rozhovorů. Etnografický výzkum byl vhodně zvolenou metodou kvalitativního výzkumu, umožnil získat hlubší porozumění a podrobné informace, názory a postoje zkoumaných subjektů ve studovaném kontextu. Polostrukturovaný rozhovor byl použit jako východisko pro zahájení výzkumu a zároveň pomohl upřesnit potenciálně subjektivní pohled autorky. V průběhu práce byly prostřednictvím etnografického výzkumu získány cenné poznatky o politických motivacích zakládajících členů, vnitřní struktuře a fungování hnutí, stejně jako o jeho komunikačních strategiích a prezentaci ve veřejném prostoru.

Zvolená literatura pro tuto práci nebyla příliš dostačující, a to z toho důvodu, že existuje pouze omezené množství odborných publikací, které by se věnovaly vzniku nových stran, obzvláště v českém prostředí. Odborné publikace, které se věnují lokální politice, jejím aktérům a komunálním volbám, jsou často staršího vydání a nedosahují tak potřebné aktuálnosti. Jako vhodný zdroj pro popis historických událostí a vývoje politického prostředí města Brna se ukázaly novinové články, které se brněnské politice podrobně věnují.

Závěrem této bakalářské práce je možné konstatovat, že politické hnutí Fakt Brno představuje zajímavý fenomén v brněnské politické scéně. Práci lze považovat za teoretický základ pro další zkoumání nově vzniklých politických stran usilujících o hlasy voličů či jako základ pro další zkoumání hnutí Fakt Brno. Analýza kampaní konkurenčních uskupení v komunálních volbách poskytuje důležitý rámec pro lepší porozumění možným důvodům, proč hnutí Fakt Brno nedosáhlo většího úspěchu. Přesto byla předvolební kampaň hnutí Fakt Brno pozoruhodná a získala si pozornost veřejnosti. Výsledky této práce ukazují, že úspěch nového politického subjektu je závislý na mnoha faktorech a některé z nich není subjekt schopen žádným způsobem ovlivnit.

Abstrakt

Bakalářská práce se zaměřuje na nové politické hnutí Fakt Brno, které poprvé kandidovalo v komunálních volbách v roce 2022 ve statutárním městě Brně. Zkoumá teoretické přístupy ke vzniku nových politických subjektů a politické strany v kontextu komunálních voleb. Přibližuje strukturu zdejší společnosti i vývoj volebních trendů obyvatel Brna. Klíčovou částí je prezentace předvolební kampaně subjektu Fakt Brno a představení historických událostí vedoucích k založení nového politického subjektu na poli brněnské komunální politiky. Výzkumná část práce je založena na etnografickém přístupu, zúčastněném pozorování a polostrukturovaných rozhovorech. Cílem této bakalářské práce je popis a analýza politického prostředí, ve kterém nové hnutí Fakt Brno vznikalo a na základě představených typologií nových politických stran identifikovat hnutí Fakt Brno.

Klíčová slova

Nové politické strany, statutární město Brno, komunální politika, Fakt Brno

Abstract

The bachelor's thesis focuses on the new political movement Fakt Brno, which first participated in the municipal elections in 2022 in Brno. It explores theoretical approaches to the formation of new political parties in the context of municipal elections. It provides insights into the structure of the local society and the evolution of voting trends among Brno's inhabitants. A crucial part of the thesis is the presentation of the pre-election campaign of Fakt Brno and the introduction of historical events that led to the establishment of this new political party in Brno's municipal politics. The research component of the thesis is grounded in ethnographic methodology, participant observation, and semi-structured interviews. The aim of this bachelor thesis is to describe and analyze the political environment in which the new movement Fakt Brno emerged and, based on the presented typologies of new political parties, to identify the movement Fakt Brno.

Seznam použitých zkratk

SPŽR – Strana podnikatelů, živnostníků a rolníků České republiky
SPR-RSČ – Strana pro republiku – Republikánská strana Československa
ODS – Občanská demokratická strana
SVO – Strana svobodných občanů
KSČM – Komunistická strana Čech a Moravy
KDU-ČSL – Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová
ČSSD – Sociální demokracie
ODA – Občanská demokratická aliance
SZ – Strana Zelených
SPR-RSČ – Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa
SDČR – Sdružení pro Republiku – Republikánská strana Československa
HSMS – Hnutí samosprávné Moravy a Slezska
DŽJ – Strana za životní jistoty
SPŽR – Strana podnikatelů, živnostníků a rolníků České republiky
KDS – Křesťansko-demokratická strana
KAN – Klub angažovaných nestraníků
DEU – Demokratická unie
US – Unie svobody
MNS – Moravská národní strana
MDS – Moravská demokratická strana
M – Moravané
HPB – Hnutí za prosperitu Brna
ČMSS – Hnutí za samosprávnou demokracii – Společnost pro Moravu a Slezsko
LSNS – Liberální strana národně sociální
OH – Svobodní demokraté
VPM – Volba pro město
B2006 – Brno 2006 – Tým Jiřího Zlatušky
ŽB – Žít Brno
ČPS – Česká pirátská strana
SPD – Svoboda a přímá demokracie
ANO – ANO 2011
ČR – Česká republika
S – Brno-střed
MMB – Magistrát města Brna
ČSÚ – Český statistický úřad

Seznam tabulek, grafů a obrázků

Tabulka číslo 1 - Sikkova typologie politických apelů nových stran

Tabulka číslo 2 - Srovnání volebních výsledků voleb do Zastupitelstva statutárního města Brna (MMB) a městské části Brno-střed (S) v letech 1994-2018

Tabulka číslo 3 – Srovnání počtu voličů tří hlavních stran ODS, ČSSD a ANO ve volbách do poslanecké sněmovny a zastupitelstva Magistrátu města Brna (MMB)

Tabulka číslo 4 – Volební výsledky do Zastupitelstva statutárního města Brna (MMB) a městské části Brno-střed (S) v roce 2018

Tabulka číslo 5 – Výsledky komunálních voleb v roce 2022 do zastupitelstev města Brna (MMB) a městské části Brno-střed (S)

Graf číslo 1 – Volební účast městské části Brno-střed a Magistrát města Brna v letech 1994-2018 (údaje jsou uvedeny v %)

Obrázek č.1 - Vývoj Brna ve 20. století

Obrázek číslo 2 – Screenshot z oficiálního profilu Žít Brno, na kterém sdílí hanebný příspěvek stránky Ještěže se toho nedožilo Brno autem

Obrázek č. 3 - První vizuální styl hnutí Fakt Brno

Obrázek č. 4 – Příklad vizuálního stylu předvolební kampaně

Obrázek č. 5 – Fotografie z tiskové konference, na které hnutí představilo svůj program do komunálních voleb

Obrázek č. 6 – Plakát kampaně Jiřího Duška, kandidáta do Senátu

Literatura

- Balík, S. (2003). *Komunální volby v České republice v roce 2002*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav.
- Balík, S. (2006). *Lokální politický pluralismus Brno ve třech stoletích*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury
- Balík, S., Pink, M., Roberts, A., ... & Voda, P. (2016). *Kvalita demokracie v České republice*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.
- Cabada, L. (2014). Strany mezery v České republice a ve střední Evropě: náčrt možností a limitů politologického výzkumu. In Lebeda, T. a kol. *O komparativní politologii a současné české politice*. Praha: Karolinum.
- Cabada, L., & Kubát, M. (2007). *Úvod do studia politické vědy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.
- Hanley, S. (2011). Dynamika utváření nových politických stran v České republice v letech 1996-2010: hledání možných příčin politického zemětřesení. *Sociologický časopis* 47 (1), 115–136.
- Chatterjee, S. (2023, 7. dubna). Etnografie: kvalitativní výzkumná metoda používaná v antropologii. <Dostupné z: <https://www.yoair.com/cs/blog/ethnography-aqualitative-research-method-used-in-anthropology/>>
- Chytílek, R., Eibl, O., & Marušková, A. (2012). *Teorie a metody politického marketingu*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.
- Jarmara, T. (2011). *Politické strany: kapitoly z teorie a praxe politických stran*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě.
- Klíma, M. (1998). *Volby a politické strany v moderních demokraciích*. Praha: Radix.
- Kuča, K. (2000). *Brno vývoj města, předměstí a připojených vesnic*. Praha: Baset.
- Kyloušek, J., Pink, J., & Šedo, M. (2007). *Volební mapa města Brna*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.
- Lebedová, E. (2013). *Voliči, strany a negativní kampaň*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON
- Lucardie, P. (2000). Prophets, Purifiers and Prolocutors: Towards a Theory on the Emergence of New Parties. *Party Politics* 6(2), 175–185.
- Novák, M. (1997). *Systémy politických stran: Úvod do jejich srovnávacího studia*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON
- Smith, M., L. (2007). *Přímá demokracie v praxi – politika místních referend v České republice*. Praha: ISEA – Institut pro sociální a ekonomické analýzy.
- Strmiska, M. (2005). *Politické strany moderní Evropy: analýza stranicko-politických systémů*. Praha: Portál.

Šaradín, P. (2008). *Teorie voleb druhého řádu a možnosti jejich aplikace v České republice*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. Monografie.

Šaradín, P., & D. Ryšavý. (2012). *Zastupitelé českých měst a obcí v evropské perspektivě*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON

Štědroň, B., Potůček, M., Porok, V., Landovský, J., & Říha, D., (2013). *Politika a politický marketing*. Praha: Nakladatelství C. H. Beck.

Vodička, K., & Cabada, L. (2011). *Politický systém České republiky: historie a současnost*. Praha: Portál.

VÁVRA, D. (2007) Mají politické strany na komunální úrovni v České republice smysl?. *Středoevropské politické studie*. Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity. roč. IX, č. 1, 1–13. (cit. 12. 04. 2024). Dostupné z <<https://journals.muni.cz/cepsr/article/download/4347/3233>>

Prameny

- Bartoniček, R., & Hromková, H., D., (2022, 23. září). Z voleb uděláme referendum o vládě, hrozí Babiš. Jedině o té vaší, oponuje Fiala Dostupné z <<https://zpravy.aktualne.cz /domaci/volby-babis-referendum-o vlade>>
- Brno autem. (2016, 26. červenec). Jak se v Brně káže voda a pije víno. Dostupné z <<https://www.brno-autem.cz /hollan-a-ander/>>
- Bukovinová, B. (2022, 02. říjen). Fakt Brno ve volbách neuspělo, podle Hollana jde o projekt ODS Dostupné z <<https://stisk.online/a/SdARc/fakt-brno-ve -volbach-neuspelo-podle-hollana-jde-o-projekt-ods>>
- Černá, M. (2014, 11. únor). Žít Brno jde do voleb. "Magistrát vyřešil váhání za nás," říkají aktivisté. Dostupné z <www.lidovky.cz /domov/zit-brno-jde-do -voleb-magistrat-vyresil-vahani-za -nas-rikaji-aktiviste.A140211_094754_In_domov_mc>
- Český statistický úřad. (2018). Statistická data vyhledaná 28. 03. 2024. Dostupné z <<https://www.volby.cz /pls/kv2018/kv1111?xjazyk=CZ &xid=1&xdz=3&xnumnuts=6202&xobec=582786&xstat=0&xvyber=0>>
- Český statistický úřad. (2021). Statistická data vyhledaná 02. 02. 2024). Dostupné z <<https://www.volby.cz /pls/kv2014/kv111111?xjazyk=CZ &xid=1&xdz=3&xnumnut s=6202&xobec=582786&xstrana=53 &xstat=0&xvyber=0>>
- Fajmonů, R. (2022, 22. září). V Brně bojovali o poslední voliče. Náměstí Svobody se zahalilo do žluté. Dostupné z <<https://stisk.online/a/inrVL/v-brne-bojovali-o-posledni-volice-namesti-svobody-se -zahalilo-do -zlute>>
- Fakt Brno. (cit. 19. 04. 2024). Program, co má koule! Dostupné z <https://drive.google.com/file/d/1t4l_dB -QheWKYWO5pJyTRgC3GS3hFiV-/view>
- Hladík, P. (cit. 25. 03. 2024). Dostupné z <<https://tadyhladik.cz />>
- Hlídač státu. (cit. 04. 02. 2024). Souhrn darů politické straně Fakt Brno. Dostupné z <<https://www.hlidacstatu.cz /subjekt/10954899>>
- Hloušková, P. (2018, 28. únor). Primátor Vokřál: Rezort dopravy nefunguje. Hollan: Za jeho řízení se nestydím. Dostupné z <brnensky.denik.cz /zpravy_region/hollan-za -rizeni-odboru-dopravy-se -stydet-nebudu-20180226.html>
- Hrabal, M. (2022, 17. listopad). Brno bude mít širokou koalici: primátorkou zůstane Markéta Vaňková. Dostupné z <brnensky.denik.cz /volby-2022-komunalni/brno-ma -koalici-primatorkou-zustane-marketa-vankova-20221017.html>
- Kabrhelová, L. (2022, 01. června). Rozsudek v kauze Stoka: Masivní korupce politiků, podnikatelů i policistů Dostupné z <www.seznamzpravy.cz /clanek/audio-podcast>
- Klečka. P. (2014). Komunální volby v Ostravě 2006-2014 (diplomová práce). Masarykova univerzita, Brno. Dostupné z <is .muni.cz /th /fn7ti/bak_ prace_Klecka_final.pdf>

- Klečka, P. (2014). Komunální volby v Ostravě 2006-2014 (diplomová práce). Masarykova univerzita, Brno. Dostupné z <https://is.muni.cz/th/fn7ti/bak_prace_Klecka_final.pdf>
- Klézl, T., Endrštová, M. (2021, 9. září). Koalice Spolu porazila Babiše a slaví výhru. Volby skončily debaklem ČSSD a komunistů Dostupné z <<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/koalice-spolu-porazila-babise-a-slavi-vyhru-volby-skoncily-d/r~a17d9d80291011eca1070cc47ab5f122/>>
- Kozlanská, P. (2010, 30. červenec). Žít Brno? Dvě slova, 600 tisíc a vlna kritiky. Dostupné z <<https://www.idnes.cz/brno/zpravy/zit-brno-dve-slova-600-tisic-a-vlna-kritiky.>>
- Kroupa, J., Koutník, O., & Blažek, V. (2022, 16. června). Vlivný politik i muž s vážnou diagnózou. Kdo je kdo v pražské aféře Dostupné z <<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-kauzy-kauza-hlubucek-v-detailu-co-zachytily-odposlechy-koho-a-proc-policie-vini-206268>>
- KS Jihomoravský kraj (cit. 26. 01. 2024) Webová stránka krajské organizace Pirátské strany Dostupné z <<https://jihomoravsky.pirati.cz/volby-2022/komunalni-volby-2022/>>
- Kubičková, K. (2010, 04. listopad). Kotzian bude prvním náměstkem, i když s velkou koalicí nesouhlasí Dostupné z <<https://www.idnes.cz/brno/zpravy/kotzian-bude-prvnim-namestkem>>
- Kunc, P. (2022, 01. září). #Brno. Dostupné ze sociální sítě X. Dostupné z <https://twitter.com/kunc_zidenice/status/1565416741097857024>
- Lepší střed. (cit. 25. 01. 2024) Webová stránka koalice Dostupné z <[https://www.lepsistred.cz />](https://www.lepsistred.cz/)
- Městská část Brno-střed. (cit. 18. 02. 2024). Radnice Brno-střed má nové vedení pro volební období 2022–2026. Dostupné z <[https://www.brno-stred.cz/tiskove-zpravy/radnice-brno-stred-ma-nove-vedeni->](https://www.brno-stred.cz/tiskove-zpravy/radnice-brno-stred-ma-nove-vedeni-)
- Městská část Brno Bystrc. Data vyhledaná 03. 02. 2024. Dostupné z <[https://www.bystrc.cz />](https://www.bystrc.cz/)
- Městská část Brno-střed. (Data vyhledaná 12. 02. 2024). Složení rady městské části 2018–2022. Dostupné z <<https://www.brno-stred.cz/radnice/rada-mestske-casti/minula-volebni-obdobi/volebni-obdobi-2018-2022/rada-mestske-casti-2018-2022/slozeni-rady-mc-2018-2022>>
- Městská část Brno-střed. (Data vyhledaná 12. 02. 2024). Složení zastupitelstva 2018-2022. Dostupné z <<https://www.brno-stred.cz/radnice/rada-mestske-casti/minula-volebni-obdobi/volebni-obdobi-2018-2022>>
- Městská část Brno-střed. Data vyhledaná 03. 02. 2024. Dostupné z <<https://www.brno-stred.cz/radnice/o-mestske-casti>>
- ODS. (2022, 29. srpna). V těžkých časech držíme SPOLU. Koalice ODS, KDU-ČSL a TOP 09 zahájila horkou fázi předvolební kampaně Dostupné z <<https://www.ods.cz/os.brno-mesto/volby2022/clanek/23191-v-tezkych-casech->

[drzme-spolu-koalice-ods-kdu-csl-a-top-09 -zahajila-horkou-fazi-predvolebni-kampane](#)>

Osouch, M. (2018, 07. říjen). Když koalice nepovede Brno dobře, někdo jako my ji zase sejme, říká Hollan. Dostupné z <[Pirátské fórum \(2022, 07. duben\). Piráti, Zelení a Žít Brno Dostupné z <<https://forum.pirati.cz /viewtopic.php>>](https://www.idnes.cz /brno/zpravy/zit-brno-matej-hollan-porazka-komunalni-volby-brno.></p></div><div data-bbox=)

Pokorný, D. (2021, 25. listopad). Ukončuji působení v Brno Autem. Dostupné z <<https://www.facebook.com/pokorny.zastupitel/posts/>>

Poslední sčítání lidu, domů a bytů bylo provedeno v roce 2021. Český statistický úřad. (2021). Statistická data vyhledaná 02. 02. 2024. Dostupné z <<https://www.czso.cz /documents/10180/164503447/1703432203.pdf/b8a772dc-4a28-436b-a322-2cb69c818ae1?version=1.0>>

Programy do voleb. (cit. 25. 02. 2024) Dostupné z <<https://2022.programydovoleb.cz /strana/1197-vasi-starostove#komunalni-volby>>

Redakce brněnského deníku. (2017, 28. listopad). Zdražíme parkovné v centru, plánuje Hollan. Řidiči by platili i o víkendech. Dostupné z <https://brnensky.denik.cz /zpravy_region/zdrazime-parkovne-v-centru-planuje-hollan-20171128.html>

Redakce Čt 24. (2014, 09. únor). Facebook smazal účet iniciativě Žít Brno - na žádost magistrátu Dostupné z <<https://ct24.ceskatelevize.cz /regiony/1049219-facebook-smazal-ucet-iniciative-zit-brno-na -zadost-magistratu>>

Redakce ČTK. (2021, 2. srpna). Češi nejméně věří sněmovně. Důvěru vkládají do starostů a obecních zastupitelstev, zjistil průzkum. ČTK.cz. Dostupné z <https://www.irozhlas.cz /zpravy-domov/vyzkum-verejneho-mineni-duvera-poslanecka-snemovna-vlada-prezident-starostove_2108021603_hyh>

Redakce irozhlas. (2022, 31. května). Kauza Stoka: Švachulu poslal soud na 9,5 roku do vězení. Liškutin dostal podmínku Dostupné z <https://www.irozhlas.cz /zpravy-domov/kauza-stoka-svachula-soud_2205310923_pj>

Slováček, P. (2017, 08. listopad). Brno autem: Na čem pracuje moravský spolek bojující proti šikanování řidičů?. Dostupné z <<https://www.auto.cz /brno-autem-na -cem-pracuje-moravsky-spolek-bojujici-proti-sikanovani-ridicu-102160>>

Slovník cizích slov. (cit. 23. 02. 2023) Skeč. Dostupné z <<https://www.infoz.cz /skec/>>

Stanovy hnutí Fakt Brno. (Cit. 15. 02. 2024). Oficiální stanovy hnutí Fakt Brno. Dostupné z <https://drive.google.com/file/d/1t4l_dB - QheWKYWO5pJyTRgC3GS3hFiV-/view>

Šoška, M. (2022, 03. září). Inspirovat se Paříží, Vídní nebo Kodaní? Fakt Brno přivezlo nápady kontejnerem. Dostupné z <<https://www.faktbrno.cz /fakt-brno-kontejner/>>

Šťastný, M. (2022, 11. červenec). V Brně vzniká před komunálkami nový vztah. Síly spojují SPD, Trikolora a Moravané Dostupné z <<https://brnenska.drba.cz/zpravy/politika/24760-v-brne-vznikl-pred-komunalkami-novy-vztah-placli-s-spd-trikolora-a-moravane.html>>

Taušová, Z. (2010, 13. červenec). Brno změní logo. Přibude slogan. Dostupné z <https://brnensky.denik.cz/zpravy_>

Úřad pro dohled nad hospodářskou činností politických stran a hnutí. (Cit. 21. 03. 2024). Výroční zpráva politické strany/hnutí za rok 2022. Dostupné z <<https://zpravy.udhpsch.cz/pdf/vfz2022/fabr/Z8215-20230515141731.pdf>>

Ustohalová, J. (2017, 31. říjen). Exnáměstek primátora Kotzian vystupuje z ODS. Zakládá hnutí Brno+. Dostupné z <https://www.idnes.cz/brno/zpravy/robert-kotzian-vystup-z-ods-hnuti-brno.A171031_361462_brno-zpravy_dh>

Valášek, L., & Hromková, D. (2016, 12. červenec). VIDEO: Náměstek primátora z Brna se nechal bičovat, video oblétko Facebook. Dostupné z <https://www.idnes.cz/brno/zpravy/matej-hollan-video-bicovani.A160711_161513_brno-zpravy_krut>

Veřejný rejstřík a Sběrka listin. Data vyhledaná 05. 01. 2024. Dostupné z <<https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=26953&typ=UPLNY>>

Veřejný rejstřík a Sběrka listin. Data vyhledaná 05.01.2024. Dostupné z <<https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=429540&typ=UPLNY>>

Zákon č. 22 /2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,

Zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a politických hnutích.